יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

O płata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 103	Łódź, Sroda, 2 maja 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י"ז אייר תרצ"ד	№ 103

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דאס געריכט האט אדורכגעפיהרט וויזיעס אין תל־אביב און אין דער יפו׳ער תפיסה

ווייטערדיגער גאנג פון סטאַווסקי־פּראָצעס

ירושלים, 1 (י.ט.א. טעלעגראַפיש).

זונטאָג איז דאָס געריכט, די אנגעקלאָגטע, בעשולדיגטע און פערטיידיגער אוועקגעפאהרען קיין תל־אביב, וואו ס׳איז פאַרגעקומען א וויזיע אויפ׳ן ארט פון פערברעכען. דאַן איז דאָס געריכט געפאָהרען קיין יפו, וואו ס׳איז פאַרגעקומען א וויזיע אין דער תפיסה־קאַמער, אין וועלכע ס׳זענען געזעסען סטאַווסקי און ראָזענבלאַט. דאָס געריכט האָט געפאָרשט די בעדינגונגען אין תפיסה, כדי צו דערגעהען, צי ס׳איז מעגליך געווען, אז סטאַווסקי און ראָזענבלאַט זיצענדיג אין תפיסה האָבען זיך געקענט פערשטענדיגען מיט׳ן אראַבער אבדול־מעדזשיד, וועלכער האָט ווי בעקאַנט געהאָט ערקלערט, אז די אנגעקלאַגטע האָבען איהם געוואָלט איבערקויפען, כדי ער זאָל נעהמען אויף זיך דעם מאָרד איבער ד"ר אַרלאָזאָראָוו.

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראַפיש)

מאָנטאָג איז פאָרטגעזעצט געוואָרען דער פּראָצעס געגען סטאַווסקי און חברים. פאַר׳ן אָנהויב פון פּראָצעס האָט אדוואָקאַט סעמיועל אָפּגעגעבען א לאַנגע ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט אנטוויקעלט זיין גוט־בעקאַנטע טעזע, אז דער מערדער האָט געמוזט שיסען מיט דער לינקער האַנד, דאָס האָט געוויזען די פּאָזיציע פון דעם ערמאָרדעטען און אויך דאָס, וואָס ד"ר אַרלאָזאָראָוו האָט בעקומען די קוילען אין דער לינקער זייט.

דאַן איז אויסגעהערט געוואָרען דער עקספּערט אבו־רעגאַניג, וועלכער האָט געפאָרשט די פוס־טריט אויפ׳ן אָרט פון דעם געשעהעניש. אבו רעגאַניג האָט איבערגע׳חזר׳ט זיינע בעקאַנטע ערקלערונגען, וועלכע ער האָט אָבגעגעבען בעת דער ערשטער אויספאָרשונג אין יפו.

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג האָט דער עקספּערט געגעבען ווייטערדיגע ערקלערונגען. איינע פון זיינע ערקלערונגען האָט אַרויסגערופען אַ סענסאַציע, ער האָט נעמליך געזאָגט, אז בעת די פּאָליציי האָט אָרגאַניזירט די פאָרשונגען פון די פוס־טריט אויפ׳ן תפיסה־הויף, האָט דער עקספּערט נישט דערקענט סטאַווסקיס טריט. דער עקספּערט ערקלערט דאָס דערמיט, וואָס דער באָדען אין תפיסה־הויף און אויפ׳ן ברעג ים איז נישט דערזעלבער

דער 1־טער מאי איז דער גאנצער וועלט

איז אדורך פולשטענדיג רוהיג

וואַרשא, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט) אין דער 1־טער מאַי־פייערונג האָבען אנטיילגענומען אַלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען וועלכע זענען לעגאַליזירט אין וואַרשא.

אויפ׳ן טעאַטער־פּלאַץ האָבען זיך פערזאַמעלט די „פּראַקעס", וועלכע האָבען געציילט עטליכע טויזענד מאַן. דער צוג איז דאַן געגאַנגען דורך טרעמבאַצקא, קראַקאָווסקי, פּזשעדמיעשטשע, באָווי־שוויאַט און יאַזדאָווער אַליי ביז צו דער צענטראַלע פון די פּראַקעס.

אויפ׳ן פּלאַץ גזשיבאָווסקי האָט זיך פערזאַמעלט די פּ.פּ.ס.

דער „בונד" האָט געזאַמעלט זיינע אַנהענגער אויף פּזשעיאַזד. די פּועלי־ציון ליבקע אויף קאַרמעליצקאַ. פּועלי־ציון (רעכטע) אויף גענשא. אַלע צוגען האָבען זיך שפּעטער געטראָפען אויפ׳ן טעאַטער־פּלאַץ.

ס׳זענען באַטירט געוואָרען עטליכע אינצידענטען מיט די קאָמוניסטען, וועלכע האָבען זיך געפּרובט אַריינרייסען אין צוג פון בונד און פּ.פּ.ס.

אויף באַוואַליפּקי איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס פון פּאָליציי מיט קאָמוניסטען, אַ פּאָליציאַנט איז פערוואונדעט געוואָרען. ס׳איז אויך פערוואונדעט געוואָרען דורך, אַ רעוואָלווער־שאָס אַ געוויסער יצחק אַדלער, אין אַלגעמיין איז דער טאָג אַריבער רוהיג.

אין ארץ־ישראל

ירושלים, 1 (טעלעגראַפיש דורך יט"א).

אין ארץ־ישראל זענען היינט נישט פאָרגעקומען קיין שום מאַי־דעמאָנסטראַציעס. די רעגירונג האָט די נישט ערלויבט. כדי אויסצומיידען צוזאַמענשטויסען צווישען די הסתדרות־מיטגלידער און די רעוויזיאָניסטען.

ס׳זענען באַר פאָרגעקומען גרויסע מאַי־מיטינגען פון דער הסתדרות אין פערמאַכטע לאָקאַלען.

אין עסטרייך

וויען, 1 (ספּ. טעל.)

אין עסטרייך איז דער טאָג פון 1. מאַי געפייערט געוואָרען אַלס טאָג פון אָננעהמען די נייע קאָנסטיטוציע. ס׳זענען פאָרגעקומען גרויסע פייערליכקייטען, די סאָציאַל־דעמאָקראַטען האָבען נישט דעמאָנסטרירט.

די מאַכט האָט געגעבען 100 אַרעסטירטע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען.

אין דייטשלאַנד

בערלין, 1 (ספּ. טעל.)

אין גאַנץ דייטשלאַנד איז דער טאָג פון 1. מאַי געפייערט געוואָרען אַלס „אַרבייטס יום־טוב". אין בערלין גופא זענען פאָרגעקומען גרויסע פייערליכקייטען. אין טעמפּעלהאָף האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע וועגען איבעריגע אנגעלעגענהייטען דער קאַנצלער היטלער און דאַן האָט גערעדט דער מיניסטער געבעלס.

אין פראַנקרייך

פּאַריז, 1 (ספּ. טעל.)

דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט פערווערט אַלערליי דעמאָנסטראַציעס. דאָך איז געקומען צו 1. מאַי דעמאָנסטראַציעס פון קאָמוניסטען און סאָציאַליסטען. אין אַלגעמיין איז דער טאָג פון 1. מאַי אין גאַנץ פראַנקרייך אַדורך רוהיג.

אין לעטלאַנד

ריגע, 1 (ספּ. טעל.)

דער 1. מאַי איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ נאַציאָנאַלען יום־טוב, אַלס דענקטאָג פון עפענען דעם ערשטען קאָנסטיטואַנטען סיים.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם וואָס די מאַכט האָט ערוואַרט דעמאָנסטראַציעס פון קאָמוניסטען זענען פאָרגעקומען גרויסע אַרעסטען. די מיטינגען פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען זענען אַדורך רוהיג.

40 | 40

היינט, מיטוואָך, (לג"ב״ע) ד. 2 מאי, 8.30 אוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע

א גראַנדיעזער קאָנצערט

געווידמעט דעם 40־יעהריגען יובל פון פערדינסטפולען דיריגענט

מ. דאַרגוזשאַנסקי

מיט דער בעטייליגונג פון בערימטען אָבער־קאַנטאָר פון האַנאָווער

ישראל אלטער

צוזאַמען מיט דעם מענער־קינסטלער־כאָר פון „הזמיר" ווי אויך דער סינאַגאָגען־כאָר

אונטער דער לייטונג פון בעל היובל פּראָפ. מ. דאַרגוזשאַנסקי און פּראָפ. י. זאַקס.

וועגען יובילאַר וועלען רעדען: רעד. י. אוגער, רעד. לאזאר פוקס און דיר. א. פערלמאן

אין פּראָגראַם: ה׳ ה׳ אל רחום וחנון — ואני תפלתי — רבון עולמים — רבונו של עולם (ספירה) — והערב נא — אז ישיר — שמע קולנו און אַנדערע.

ביים קלאַוויר: דיר. טעאַדאָר רידער.

די קליינע צאָהל פערבליבענע בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע"

40 | 40

נאָך קורצע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין וויען אין עלטער פון 41 יאָהר אונזער הייסגעליבטער פאָטער, איידעם, שוואָגער, ברודער און אָנקעל

נ״ע אליעזר באַכראַך (פון בידגאָשטש)

די לויה קומט פאָר היינט מיטוואָך אין וויען, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

ווידער אנ'אנגאלא=סענסאציע

„דיילי=העראלד" שרייבט, אז דארט זאלען בעזעצט ווערען 5 מיליאן יודען

לאנדאן, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

„דיילי העראלד" ברענגט א דרייסטען פלאן וועגען בעזעצען 5 מיליאן יודען אין אנגאלא. די צייטונג האלט שטארק פון דעם דאזיגען פראיעקט אין בעוויזט, אז אין אנגאלא איז פערהאן ארט פאר זעהר פיל יודען.

לאנדאן, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

דער „דיילי הערלד" שרייבט, אז דער „דזשאינט" האט בעשטימט 2 מיליאן דאלאר אויף צו בעזעצען יודען אין אנגאלא, אין צוזאמענהאנג מיט דעם פלאן צו קאלאניזירען דארט 5 מיליאן יודען.

ניו-יארק, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

אויף אנ'אנפראגע וועגען דעם דאזיגען ענין, האט דער „דזשאינט" געענטפערט, אז ער וויים גארנישט פון אזא פלאן. אויך דזשעמס מאקדאנאלד, אביגדור גאלדסמיט און נאך אנדערע פערזענליכקייטען ווייסען גארנישט וועגען דעם.

אויך דער פארטוגעזישער אמבאסאדאר אין לאנדאן האט געענטפערט, אז איהם איז נישט בעקאנט אזא פלאן. די ציפער, וועלכע ס'גיט אן דער „דיילי הערלד" איז אזא פאנטאסטישע, אז זי קומט אויס אונגלויבליך, שוין צוליב די שטרענגע אימיגראציע-געזעצען אין פארטוגאל.

די גענויע אויספארשונג פון יט"א בעוויזט, אז די ידיעה פון „דיילי הערלד" איז נישט קיין ריכטיגע. די קלאנגען נעהמען זיך געוויס צוליב דעם, וואס דער „עמיגדריקט" האט בעשלאסען צו שיקען א דעלעגאציע קיין ליסאבאן

יודען אין סאאר-געביט ליקווידירען זייערע געשעפטען

לאנדאן, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

די לאנדאנער צייטונגען שרייבען, אז פיל ידען פון סאאר-געביט ליקווידירען זייערע געשעפטען און גרייטען זיך ארויסצופאהרען פון לאנד.

א 2-שעה'דיגער פראטעסט=שטרייק פון סוחרים אין האנדווערקער אין ארץ-ישראל

ירושלים, 1 יט"א טעלעגראפיש)

נעכטען איז אין ארץ-ישראל פארגעקומען אנ'אריגינעלער שטרייק פון סוחרים און האנדווערקער. דער שטרייק איז פארגעקומען צוליב דעם וואס אין נייעם געזעץ וועגען לאקאמארען-שוץ זענען אויסגעשלאסען געווארען די לאקאלען, אין וועלכע ס'געפינען זיך אונטערנעהמונגען. ס'האבען אויך פערשטרייקט דאקטוירים, אפטייקערס און דענטיסטען. דער שטרייק האט געדויערט 2 שעה.

ארעסטירט 16 שומרי-שבת'ניקעס אין א"י

פערוואונדעט עטליכע פאליציאנטען

ירושלים, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש),

ס'זענען ארעסטירט געווארען 16 מיטגלידער פון „שומרי-שבת", וועלכע האבען געשטערט דעם ארויספאהרען פון אויטאבוסען אום שבת.

די פערהאלטענע האבען נישט געוואלט געבען גאראנטיעס, אז ס'וועט נאכאמאל נישט פאסירען און דעריבער זענען זיי נישט בעפרייט געווארען אויף קויציע, מעהרערע פאליציאנטען זענען בעת'ן צוזאמענשטויס פערוואונדעט געווארן, צווישען זיי אויך דער פאליצי-אפיציר ספעקטאר.

א 160=יעהריגער טערק איז שווער קראנק געווארען

וויען, 1 (ספ. טעל.)

אין סטאמבול איז שווער קראנק געווארען דער עלטסטער מענש אין דער וועלט זארא אגהא, וועלכער איז אלט 160 יאהר.

נעכטיגע ציהונג פון דער „דאלארובקא"

12.000 דאלאר אויפ'ן נומער 1358325

3.000 דאלאר אויף די נומערן 181032 1222526

1.000 דאלאר אויף די נומערן 844238
1393727 174734 941154 1469961 819250
1188353

500 דאלאר אויף די נומערן 1476569
1161888 1154501 1723032 1248107
.393495 650584 785918 1163954 1266573

100 דאלאר אויף די נומערן 895303
1131585 1485132 160480 364020 714028
890809 1095811 626834 327915 1108542
638662 891580 64325 321504 307435
949421 168279 881977 743077 1000865
606541 690552 832463 1106564 811321
501351 967914 1308420 463169 891342
824426 73766 298476 795103 1315238
877222 613327 263282 506808 682664
1465576 1233382 1457764 1049718
423156 603204 679976 1166213 1285408
1352189 209678 590415 124301 1328229
1276747 240222 45382 158798 1234084
292814 1137844 115877 1270708 1493539
659927 720345 550029 777672 1269761
106857 1056199 1092303 444676 865411

טעאטער

„ראזמאיטאשטשי"

(פריהער Teatr Miejski)
ציגעל-גאס 27, טעל. 25=112.

אונאפרופליך לעצטע 2 טעג פאר'ן אפפאהרען אויפ'ן גרויסען טורנעע איבער פוילען.

די. דוד צעלמייסטער
פרעזענטירט דעם טעאטער
„אראראט"

קינסטל. אנפ. מ. בראדרואז.

היינט, מיטוואך, פונקט 9.15 אוונט

פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20

נישט געשטויגן, נישט געפלויגן!

פראכטפולער מאנזש אין 2 טיילן 20 בילדער,

רעזשיסירט פון ש. דזשיגאן און י. שומאכער. קאנפעראנסיע: וול. גאדיק.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11 ביז 2 און פון 5 נאכמיטאג,

אונזער חשובו פערוואלטונגס - מיטגליד ה'
מענדעל קאנטאראוויטש
צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע מוטער
זעלדע נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון פעראיין „משמרת החולים"
פרעזעס: פישל רובינשטיין.

הזכרה.
מארגען, דאנערשטאג, ל"ג בעומר (דעם 3/5) 12 בייטאג וועט פארקומען א הזכרה אויפ'ן בית החיים נאך דער טראגיש-אומגעקומענער
בתיה יאסעלעוויץ נ"ע
די טאכטער פון לאדזער שטאט-חזן ר' גרשון ב"ר יוסף הלוי יאסעלעוויץ ז"ל
בעקאנטע ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

ענטשולדיגונג
מיר בעטען ענטשולדיגונג ביים ה' לערמאן, קאנסטאנטינער 36, אינהאבער פון גאלאנטעריע פאר די אומשטענדען און שאדען, וואס מיר האבען געמאכט. מיר בעדויערן זעהר די עולה און מיר גיבען איהם צוריק די ענטשעדיגונג. אלס צייכען פון חרטה שפענדען מיר 1 זל. אויף ק"ק
ש.מענדעלעוויטש און פעסע געלדשפינער

ביטשריפט = ביורא
פאר גערינטס- און אדמיניסטראציע=מאכט
B. Mann
האט זיך איבערגעצויגן פון פעטריקאווער 10
אויף פעטריקאווער 82
פארטער. לינקע אפיצינע.

8=ונג, געהערטע שפילער!
דערמיט בעט איך גאפעל. די ג. שפילער וואס פריהער אויסצוקויפען די לאסען צו דער 4-טער קלאס פון דער 29-טער מלוכה-לאטעריע, ווייל מיין קאלעקטור וועט **שבת, ד. 5-טען מאי נישט זיין טעטיג,** דאנערשטאג פרייטאג, דעם 4. מאי וועט מיין קאלעקטור נור זיין טעטיג ביז 5 נאכמ. מיט אכטונג
I. H. LITTMAN
Łódź, Piotrkowska 32
tel. 144-72.
בעמערקונג: מיין קאלעקטור איז היינט אפען ביז 9 א זייגער אווענד.

„אויפפאדערונג!
אזוי ווי מיר האבען שוין אויפגעפאדערט דעם לאקאטאר **יחיאל אדער** 3 מאל צו א דין=תורה און ער איז נישט געקומען, דעריבער פאדערן מיר איהם אויף צום לעצטען מאל, אז ער זאל גוטוויליג אויסלידיגען די וואוינונג אין משך 8 טעג, אין געגענפאל וועלען מיר געצוואונגען זיין די עקסמיסיע אויסצופיהרען און נעהמען אראב פון זיך די אחריות.
געבר. יאסקאוויטש
זאכאדניא 68.
1775

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 טיטאג און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

פארגארד,
ביזשוטעריע
אין לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Falaleum
אידעאלע כארניקעס אין וואוינונגען און אויף זומער=וואוינונגען
צום פרייז 50 גר. א מעטער 100c/m ברייט
צו בעקומען אומעטום.

אויערן, נאז און האלז=קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81.
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

לעטשניצע „OMEGA"
פון דאקט. ירים-ספעציאליסטען
גלובנא 9, טעל. 142-42
ס'ווערט אנגענומען אויפ'ן ארט, וויזיטען אין דער שטאדט. געבורט=הילף, ערצטליכע אנאליזען. קווארץ=לאמפן, רענטגען, דיאטערמיע.
אפאראטונקעס און זאסטשיקעס.
בעראטונג 3 זל.

פרויען-פערבאנד „וויזא" שענקעוויטשא 26
היינט מיטוואך, דעם 2-טען מאי ד. י. 9 א זייגער אווענד
טראדיציאנעלער ל"ג - בעומר - אווענד
מיט א רייך מוזיקאליש-ליטעראַרישען פראגראם
נאכ'ן פראגראם טענץ
די הכנסה איז בעשטימט לטובת דעם קרן קימת לישראל.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט זענען מיר מודיע אלע עלטערן, אז די למודים אין דער
שולע „בית יעקב"
32 שרודמיעסקא 32
קומען פאר נארמאל. מיט אכטונג די ליטונג.

ראטעוועט אייער געזונד!!!
קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקן-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינד-זוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס — גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס.
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177=09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבאדינגט נויטיג..
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק=בריף
(אין זגערזש אויף סלאוועצקא 2 און № 4 № אייגענע הייזער)

לאדז
2 מאי 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז,
2 מאי 1934

אין אנהויב איז געווען דאס העמדעל

פראגראמלאזיגקייט, וואס ווערט דערהויבן צו אטוגענד

אין אנהויב איז געווען דאס וואָרט, אזוי שטייט געשריבן אין דער עוואנגעליע. געטהע האָט דעם געדאנק געענדערט, זאגענדיג, אז אין אנהויב איז געווען די טאט־ היינט קאָן מען זאגן: אין אנהויב איז געווען דאס העמדעל. דאָס שווארצע, דאָס ברוינע, דאָס בלויע, דאָס העלע, אָדער פון עפּעס אנאנדער קאָליר.

ווען א פּאַרטיי ווערט געגרינדעט, איז מען אמאָל געווען געוואוינט צו מיינען, אז זי דאַרף האָבן א פּראגראם, א בליק אין דער פערגאנגענהייט און אין דער צוקונפט. די פּראגראם־פראגען האָבן ביי דער גרינדונג פון די גרויסע אלטע פּאַרטייען פערנומען דאָס ערשטע ארט און האָבן באַשעפטיגט די מוחות פון די גרינדער טיילמאָל אין משך פון א לאַנגער צייט. איצט דאַרף מען קודם כל האָבן א קאָליר פון א העמדעל, ווייל אַלע כמעט קאָלירען זענען שוין בעזעצט. פערקעהרט, עס איז געוואָר׳ן א מין טוגענד די פּראגראמלאזיגקייט. די נייע פּאַרטייען האַלטען פאר זייער שטארקייט דעם פאקט, וואָס זיי האָבן נישט קיין פּראגראמען, — דאָס פּראגראם וועט שוין קומען מיט דער צייט. איבריגענס, אַני־ערזאץ פון א פּראגראם האָט באַך יעדע נייע פּאַרטיי אין דעם אַנטיסעמיטיזם. דאָס איז א מין „שטענדיג געריכט", וואָס געפינט זיך צו יעדער צייט אין רעסטאָראַן און איז גרייט מהנה צו זיין די געסט.

די גרינדער פון דער נייער פּוילישער פּאַרטיי פון די נאציאָנאַל ראדיקאַלען, וועלכע האָבן זיך אָפּגעשפּאָלטען פון די ענדעקעס, האַלטען אויך פאַר איינעם פון זייערע פערדינסטען פאַר דער געשיכטע פון פּוילען, וואָס זיי האָבן נישט קיין פּראגראם. עפּעס האָבן זיי יא געהאט פעראָפענטליכט אין די בלעטער א דעקלאַראַציע, אָבער דאָס איז געווען פשוט אָפּגעשריבען פון די היטלעריסטישע 25 פּונקטען, וועגען וועלכע דער „פיהרער" אַליין האָט זעהר נישט ליב מען זאָל איהם וועגען דעם דערמאָנען.

דער אָרגאַן פון די „באָרא", פון די פּוילישע פאַשיסטישע באָראָדאווע ראדיקאַלען די „שטאַפעטאַ" שרייבט, אַז די נייע פּאַרטיי האָט באַך נישט קיין פּראגראם, אַז דאָס פּראגראם וועט זיך ערשט ענטוויקלען אין גאנג פון דער פּראקטישער אַרבייט.

דאָס בלאַט פון די פּוילישע פאַשיסטען ערקלערט אַז די נייע פּאַרטיי שעהמט זיך נישט דערמיט, וואָס זי קאָן באַך נישט ענטפערען אויף די פראַגען פון פּאָליטישען, פון סאָציאַלען און ווירטשאַפטליכען לע־בען.

די דאָזיגע פּראגראמלאזיגקייט בילדעט ביי די יונגע פּוילישע פאַשיסטען דאָס געמיינזאמע, וואָס פערבינדעט זיי מיט די דייטשע נאַציס און מיט די פאַשיסטען פון מוסאָליניען. מוסאָליני האָט שטענדיג בעהויפּט, אַז ער האָט נישט קיין פּראגראם און אַז דאָס פּראגראם זיינס דערגייט אַרויס פון דער פּראקטיק, און היטלער, וועלכער האָט געהאט עפּעס אַ כאַאָטיש פּראגראם פון 25 פּונקטען און פון וועלכען ער האָט רעאַליזירט בלויז דעם פּונקט פון דערשטיקען די יודען, האָט זיך אויך שטענדיג אַזוי אויסגעדריקט וועגען דער פראַגע פון פּראגראם, בעזונדערס פון זינט ער איז געקומען צו דער מאַכט.

דאָס איז נישט קיין צופאַל. דאָס פעהלען א פּראגראם שיינט פאַר די פאַשיסטען פון אַלע לענדער צו זיין צו טעאָרעטיש, צו ראַציאָנאַליסטיש און צו ליבעראַליסטיש. און דאָס זענען אייגענשאַפטען, מיט וועלכע יעדער אנשטענדיגער פאַשיסט שעהמט זיך ביז גאָר.

בכלל אָבער אין דער פּוילישער פאַשיזם פון די באָראָדאווע ראדיקאַלען אידעאיש פערבונדען מיט דער בעוועגונג פון דעם „רוח מלאדיך" און מיט דער עלטער ענדעציע. זעהר כאַראַקטעריסטיש פאַ־ר׳ן פּוילישען פאַשיזם איז זיין פערבונדענקייט מיט׳ן קאַטאָליציזם, מיט דער קאַטאָלישער אַקציע און אפילו מיט דעם קאַטאָלישען אינטער־נאַציאָנאַל. דאָ ליגט דער פּרינציפּיעלער אונטערשייד צווישען דעם פּוילישען פאַשיזם און דעם ברוינעם פאַשיזם פון דייטשלאַנד און דעם שוואַרצען פון איטאַליען. מוסאָליני איז, ווי בעקאַנט, געווען א לאַנגע צייט צוקריגט מיט דעם וואַטיקאַן, אין דייטשלאַנד ווידער ווערט געפיהרט א שטאַרקער קאַמף געגען דער קירך, בעזונדערס געגען די קאַטאָליקען, וועלכע שפּילען שיער נישט די ראָלע פון מאַרטירער, צוליב די פערפאָלגונגען געגען זיי מצד די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען.

אויפ׳ן געביט פון דער אויסערליכער פּאָליטיק פערלאַנגען די פּוילישע פאַשיסטען, אַז די גרעניצען פון פּוילען דאַרף אויסגעברייטערט ווערען ביז צו דער ליניע פון טייך אָדער, ווי אַזוי עס וועלען זיך דערווייל פעדקוקען זייערע ברוינע מייסטערס, איז זיך לייכט פאָרצושטעלען.

פאַר די שטאַטישע און דאָרפישע אַרבייטסלאָזע האָבען שוין די יונגע פּוילישע פאַשיסטען בעשטימונג: דאָס זענען די ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס, וועלכע וועלען מוזען בעפרייט ווער׳ען דורך די יודען. ווי אַזוי דריי מיליאָן יודען וועלען פערטריבען ווער׳ען פון זייערע פּאָזיציעס, בכדי צו בעפרידיגען די פערלאַנגען פון די פאַשיסטען, דאָס געהער׳ט באַך אויך נישט צום פּראגראם פון דער „באָראַ". עס זענען באַך פערהאַן אויך מיינונגס־פערשידענהייטען בנוגע דעם, צי די אוקראַינער און די ווייסרוסען דאַרפען בעקומען פולע רעכט אָדער זיי מוזען אויך בעהאַנדעלט ווערען ווי בירגער פון א צווייטער מחנה.

פאַרן ווירטשאַפטליכען דילעטאַנטיזם פון די נייע רעטער פון פּוילען איז העכסט כאַראַקטעריס־טיש דער געדאַנק, וואָס איז אַרויסגעזאָגט דורך איינעם פון די שעפער פון דער נייער פּאַרטיי, מ׳דאַרף, דאָס איבעריגע איז נישט געזאָגט געוואָרען, אַז מען מוז בלייבען ביי דער איצטיגער געלד־ווירט־שאַפט. ס׳ווייזט אויס אַז אַזאַ מין מאַסדאַרף שטעלט זיך פאַר, דאָס מען קאָן בעשטימען דעם קורס פון געלד און בכלל פון דער ווירטשאַפט, זיצענדיג ביים שרייב־טיש אין דער רעדאַקציע פון דער „שטאַפעטאַ". (פב)

די גרויסע מאַנעווערס פון אַמעריקאַנער פלאָט

די וויכטיגע אויפגאַבען, וועלכע שטייען פאַר דער אַדמיראַליטעט פון די פעראייניגטע שטאַטען

ביים אַריינגאַנג צום פּאַנאַמאַ־קאַנאַל (דער קאַנאַל, וואָס צושניידט אַמעריקע אויף צוויי טיי־לען און פעראייניגט דעם שטילען אָקעאַן מיט דעם אַטלאַנטישען) קומען איצט פאָר אויף דער זייט פון שטילען אָקעאַן גראַנדיעזע מאַנעווערס פון אַמעריקאַנער פלאָט. די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט בעשלאָסען אַריבערצופיהרען אַ בעדייטענדען טייל פון איהר פלאָט, וואָס געפינט זיך זייט צוויי יאָהר אויף די וואַסערן פון שטילען אָקעאַן, צוריק אין די האַפענס פון אַטלאַנטיק.

צום „געזעגענען זיך" האָט די אַמעריקאַנישע פלאָטען־קאָמאַנדע איינגעאָרדענט גרויסע מאַנעוו־רעס, אין וועלכע עס בעטייליגען זיך העכער הונ־דערט קריגס־שיפען, אויך לופט־עסקאַדרעס פון גי־גאַנטישע הידראָפּלאַנען, וואָס די פּאַזע זייערע געפינט זיך אויפ׳ן שטילען אָקעאַן אין פּאָרט סאַן־דיעגאָ אין קאַליפאָרניע. די הידראָפּלאַנען דאַרפען דעמאָנסטרירען די מעגליכקייט פון ווייטע לופט־רייזעס פאַר די דאָזיגע ריזיגע אַעראָפּלאַנען.

די יאַפּאַנישע פּרעסע דריקט אויס די זיכער־קייט, אַז דער אַמעריקאַנער פלאָט פערלאָזט דעם שטילען אָקעאַן בלויז אויף אַ קורצער צייט און בלויז כדי זיך צו איבערצייגען, וויפיל צייט עס פאָדערט זיך, כדי אויפ׳ן שנעלסטען אופן אין קריגס־אָרדנונג אַריבערצופיהרען דעם אַמעריקאַנער פלאָט פון איין אָקעאַן אין צווייטען. די יאַפּאַנישע בלעטער זענען זיכער, אַז דער פלאָט פון די פער־אייניגטע שטאַטען וועט צוריקקומען אין שטילען אָקעאַן דורכ׳ן פּאַנאַמער קאַנאַל אין אַ בעדייטענד פערגרעסערטען צוזאַמענשטעל, אַז דער פלאָט וועט פערגרעסערט ווערען מיט 5 נייע פּאַנצער־קריי־צערס, וואָס בעזיצען זעהר אַ גרויסע שנעלקייט און מיט אַ גאַנצער עסקאַדרע מיט מינען־שיפען.

די מאַנעווערס וועלען דויערען צוויי וואָכען.

דער ערשטער טייל פון די מאַנעווערס בעשטעהט אין פערטיידיגען דעם פּאַנאַמאַ־קאַנאַל פון דער זייט פון שטילען אָקעאַן פאַר אַ מעגליכען אָנפאַל פון פיינדליכען פלאָט. אין צווייטען טייל פון די מאַנעווערס דאַרף דער פלאָט אינסצעניזירען אַ קאַמף געגען דער מעגליכער בלאָקאַדע פון פּאַנאַ־מאַ־קאַנאַל מצד דעם שונא, וועלכער געפינט זיך אויפ׳ן אָפענעם אָקעאַן. ענדליך האָבען די אַדמי־ראַלען, וועלכע פיהרען אָן מיט די מאַנעווערס בעקומען אַ בעפעהל דורכצופיהרען אַ אינסצעני־זירונג פון אַ מעגליכען צוזאַמענשטויס פון אַמערי־קאַנער פלאָט מיט אַ פיינדליכער עסקאַדרע.

די פראַגען וועגען מיליטערישען שוץ פון פּאַנאַמאַ־קאַנאַל און פון אָפּהיטען דאָס אַמעריקאַנער מיליטער און אַמעריקאַנער פלאָט אין געביט פון דעם קאַנאַל געהערען איצט צו די וויכטיגסטע פּראָבלעמען, וואָס שטייען פאַר דער מיליטערישער און פלאָטען־קאָמאַנדע פון די פעראייניגטע שטאַ־טען. די רעגירונגס־קאָמיסיע פאַר קאָמוניקאַציע־ענינים האָט זיך נישט לאַנג אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז עס איז נויטיג אין דער סאַמער קורצער צייט אויסצובויען שאָסעען, וועלכע זאָלען לויט אַ קור־צער ליניע פערבינדען דעם פּאַנאַמאַ־קאַנאַל מיט דער דרום־גרעניץ פון די פעראייניגטע שטאַטען. די קאָמיסיע שטרייכט אונטער, אַז די שאָסעען און אויטאָ־וועגען זענען נויטיג, כדי צו זיכערן פאַר די פעראייניגטע שטאַטען דעם צופלוס פון רויה־שטאָפען פון די צענטראַל־אַמעריקאַנישע רע־פּובליקעס אויפ׳ן פאַל, ווען עס זאָל קומען צו קאָמפּליקאַציעס אויפן ווייטען מזרח און דער צו־פלוס פון רויה־שטאָפען פון כינע און פון די אינזו־לען אויפ׳ן שטילען אָקעאַן זאָלען געשטערט ווע־רען. ביים איצטיגען מאָמענט בעקומען די פער־אייניגטע שטאַטען אַזעלכע רויה־שטאָפען ווי קאַוּ־טשוק, טיי, זעלטענע טראָפּישע פלאַנצען, הויפּט־זעכליך פון ווייטען מזרח. די צענטראַל־אַמעריקאַ־נישע רעפּובליקעס וואָלטען אויף די אויטאָמאָביל־וועגען געקאָנט צושטעלען די נויטיגע רויה־שטאָפען אין די פעראייניגטע שטאַטען באַך שנע־לער ווי דער אַמעריקאַנער האַנדעלס־פלאָט דורך דעם שטילען אָקעאַן. אין דער ווירקליכקייט ווע־לען די נייע שאָסעען האָבען פאַר די פעראייניגטע שטאַטען אַ חוץ אַ האַנדעלס־בעדייטונג, אויך אַ גרויסע מיליטערישע בעדייטונג.

די יאַפּאַנישע דעקלאַראַציע וועגען פּראָ־טעקטאָראַט פון יאַפּאַן איבער כינע ווערט דורך דער אַמעריקאַנער פּרעסע אָפּגעשאַצט אַלס די־רעקטע דראָהונג פאַר די האַנדעלס און פּאָליטישע אינטערעסען פון די פעראייניגטע שטאַטען אין כינע.

דער לעצטער אַקט פון דער טראַגעדיע

דער פּראָצעס וועגען ערמאָרדען אַרלאָזאָראָוו׳ן

ס׳האָט זיך ענדליך אין ירושלים אָנגעהויבען דער לעצטער אַקט פון יענער טראַגישער געשיכטע, וועלכע איז זיך פערלאָפען אויף דעם תל־אביבער שטראַנד אין דער נאַכט פון 16־טען יוני 1933, ווען פון אַ מערדערישער האַנד איז געפאַלען דער לייטער פון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט פון דער יודישער אַגענץ דער יונגער און העכסט־בעגאַבטער ד״ר חיים אַרלאָזאָראָוו. עפּעס אַן־אומהיימליכען און פינס־טער׳ן שאָטען האָט דער דאָזיגער פערעטערישער מאָרד געוואָרפען אויף אונזער בעוועגונג. און נישט איין יוד האָט ביי זיך געטראַכט: אַלזאָ, הייסט דאָס, אַז מיר ווער׳ען מיט לייטען צולייך, אַז מיר ווערען „ככל הגוים" און שוין אין דער פריהצייט פון אונ־זער אויפבוי־ווערק ווער׳ט ביי אונז איינגעפיהרט די סיסטעם פון פּאָליטישע מאָרדען?

און דאָס ערגסטע וואָס האָט געפלאָגט און פלאָגט באַך איצט: דעם געדאַנק פון אַ סך יודען איז — צי האָט גלאַט מעגליך, אַז אַזאַ שרעקליכע רציחה זאָלען האָבען בעגאַנגען יודען פון אַ געגענערישער ריכטונג פון ד״ר אַרלאָזאָראָוו, אַז דער מאָרד איז אַ רעזולטאַט פון אַ נקמה־אַקט?

דערווייל האָבען די רעזולטאַטען פון דעם מאָרד נישט געלאָזען אויף זיך לאַנג וואַרטען. ס׳האָט זיך קוים אָנגעהויבען די אויספאָרשונג און שוין האָט מען געפּרובט פאָראויס בעשטימען דעם רעזולטאַט, שוין האָבען זיך געפונען מענשען, וועלכע האָבען אויף די גאַנצע הונדערט פּראָצענט בעהויפּטעט, אַז די דריי מענשען, וועלכע זענען געשטעלט געווארען אונטער דעם שווערען חשד פון מאָרד, זענען אומשולדיג, אַז מען קאָן דערויף אפילו אָפּגעבען אַ שבועה, און אַנדערע, ווידער, האָבען שוין געהאַט די פולע זיכערקייט דווקא אין דער שולד פון די אַרע־סטירטע.

ס׳האָט זיך געשאַפען אַן אומדערטרעגליכע לאַגע, ביי וועלכער די געריכטס־מאַכט ווער׳ט געשטעלט אין אַ העכסט שווערער סיטואַציע און זי דאַרף פער־מאָגען אַ היפשען ווידערשטאַנדס־כח, כדי נישט אַרונטערצופאַלען אונטער די אָדער יענע אומגעזונטע און טענדענציעזע השפעות, וועלכע זענען באַר מסוגל צו פערטונקלען דעם אמת און צו בעשווער׳ען די פעסטשטעלונג פון איהם.

אמת, נאַך אַ צייט לאַנג פאַר דעם מאָרד און בעזונדערס אין שייכות מיט די וואַהלען צום ציוניסטי־שען קאָנגרעס איז די אַטמאָספער אין די ציוניסטישע רייהען געוואָרען אָנגעגליהט ביז דעם העכסטען גראַד. ס׳איז בלי שום ספק געווען אַ קאַמף פאַר מאַכט, אַ קאַמף פון אַ פּאַרטיי, וועלכע שטרעבט שוין זינט לאַנגע יאָהרען זיך צו שטעלען ביים רו־דער פון דער גרויסער ציוניסטישער וועלט־בעוועגונג און וועלכע האָט אַ סך מיטגעווירקט איבערצופיהרען אין אונזער לעבען ביז איצט נישט פּראַקטיצירטע קאַמפּס־מעטאָדען. ס׳איז, אַלזאָ, מעגליך געווען אַזאַ מין לאַגישע פּרעזומציע, דאָס ביי אַזאַ אָנגעגליהטער אַטמאָספער האָבען זיך געקאָנט געפינען אַ פּאָר יו־דישע משוגעים, וועלכע זאָלען האָבען אויסגעפיהרט דעם מאָרד אין דער איבערצייגונג, אַז זיי טוען אַ העכסט „נוצליכע" זאַך.

צי איז אָבער אַזאַ „פּאָליטישע פּרעזומציע" גענוג אויף צו בעשולדיגען וועמען עס איז אין אויספיהרען דעם מאָרד? ס׳איז קלאָר, אַז קיין שום געריכט אין דער וועלט, אַפשר אַ חוץ די היטלער־געריכטען אין דייטשלאַנד, קאָן אויפ׳ן סמך פון אַזאַ אַרגומענט נישט בויען קיין בעשולדיגונג און נישט פערמשפּטן מענשען.

און דעריבער איז זעלבסטפערשטענדליך, וואָס די אויספאָרשונג אַרום דעם אַרלאָזאָראָוו־מאָרד, וועל־כע איז געווען אַזוי רייך אין דראַמאַטישע מאָמענטען און וועלכע האָט אָנגעצויגען די ליידענשאַפטען ביז דעם העכסטען גראַד, האָט זיך פערצויגען אַזש דריי חדשים. אַ חוץ די פּאָליטישע מאָמענטען האָט די אויספאָרשונג געזוכט דער עיקר אַ גאַנצע רייהע פאַק־טישע מאָמענטען, וועלכע זאָל אויפקלערען דעם ענין פון דער שולד אָדער אומשולד פון די דריי אַרעס־טירטע רעוויזיאָניסטען.

מען האָט צונויפגעקליבען אַ גאַנצע רייהע פאַק־טען פּראָ און קאָנטראַ די בעשולדיגטע און די אויס־פאָרשונגס־אינסטאַנץ האָט געהאַלטען דעם צונויפ־געזאַמעלטען מאַטעריאַל אַלס אַ גענוגענדען, כדי צוזוּפשטעלען דעם בעשולדיגונגס־אַקט.

מיר וועלען נישט אויסרעכענען די אַלע פאַק־טען, וועלכע זענען שוין אַלעמען גענוג בעקאַנט פון דער פּרעסע. דאָס איז איבעריג, היינט קומט שוין דער פּראָצעס פאַר פאַר׳ן געריכט, וועלכער וועט דאַרפען אַרויסטראָגען אַן אָביעקטיווען אורטייל וועגען שולד אָדער אומשולד. די הויפּט־זאַך איז אָבער אַז די יודישע געזעלשאַפט און דער עיקר די ציוניסטישע רייהען זאָלען זיך בעפרייען פון דעם פּאָליטישען קאָשמאַר, וועלכער רויבט צו ביי דעם באַרמאַל־דענקענדען מענשען די רוהיגקייט, געדולדיג־קייט און שכל.

צוויי העכסט־וויכטיגע זאַכען שטייען אין קאַן: דריי מענשליכע לעבענס און דער רייבער אומבעפלעק־טער אמת און ס׳איז אַ לייכטזיניגקייט פון וועמען עס איז מיט אַזעלכע זאַכען זיך צו שפּילען. עס וואָלט געווען פאַר אונז אַן־אומגעהויערע טראַגעדיע, ווען דריי אומשולדיגע יודען זאָלען פערמשפּט ווערען פאַר׳ן בעגיין אַ ברודער־מאָרד, ס׳וואָלט אָבער נישט געווען קיין קלענערע טראַגעדיע, ווען מען וואָלט דעם אמת טיף־טיף בעהאַלטען און בעגראָבען.

ווען מיר הערען איצט וועגען פערזאַמלונגען און רעזאָלוציעס, וועלכע ס׳מאַכען געוויסע, מעג זיין אַפילו גאַנץ חשובע מענשען און רבנים, וועלכע האָבען די סובּיעקטיווע איבערצייגונג, אַז די דריי יודען, וואָס זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זענען אומשול־דיג, זאָגען מיר:

מיר האָבען בכלל אין דער דאָזיגער פראַגע נישט קיין בעשטימטע איבערצייגונג, מחמת יעדער פער־נונפטיגער מענש פערשטייט, אַז נאָר אויפ׳ן סמך פון ציידונגס־ידיעות קען מען נישט בויען די שולד, אָדער אומשולד פון מענשען.

אַ חוץ דעם וואָלטען מיר געהאַלטען פאַר אַ גרויסע זינד לגבי דעם יודישען פאָלק און דער ציוני־סטישער בעוועגונג דאָס בענייען דעם ברודער־קאַמף איז דער פאָרם, ווי דאָס איז געווען דעם פער־גאַנגענעם זומער. און עס איז דאָך קלאָר, אַז די אַקציע פון איין זייט קען גורם זיין צו אַ רעאַקציע פון דער צווייטער זייט.

און דעריבער: חזרט נישט איבער דעם טייוועל־שפּיל פון פערגאַנגענעם יאָהר און לאָזט צו רוה דעם געריכט.

ס׳זאָגט אַ ב׳אַלטער און קלוגער לאַטיינישער שפּריכוואָרט: „פיעאַט מונדוס פיאַט יוסטיציאַ" מעג אומקומען די וועלט, לעבען זאָל די גערעכטיג־קייט!

מיר ווילען גלויבען, אַז קיין שום „אימפּרעזעס" פון וועלכען צד זיי זאָלען נישט קומען וועלען נישט בכוח זיין צו בעאיינפלוסען דאָס אומפּאַרטייאישע גע־ריכט אין דער גרויסער און פעראַנטוואָרטליכער אַרבייט פון פעסטשטעלען דעם ריינעם אמת.

א. צינציגאַטוס.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

נעכטיגע 1=מאַי-פייערונג אין לאָדז

די שטאָט האָט נעכטן בעקומען א האַלב יום-טוב'דיגען אויסזעהען, די אַרבייטער האָבען געפייערט דעם 1 מאַי.

פון באַלד אינדערפריה אָן האָבען זיך אין די גאַסען בעוויזען גרופען אַרבייטער מיט זייערע פעהנער און אָרקעסטערס, וועלכע האָבען זיך געאיילט אויף פערשידענע זאַמעל-פונקטען.

דער ערשטער צוג איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך די „פראַקעס", זייער זאַמעלפונקט איז געוועזען אויף פיעטריקאָווער 86. דער צוג איז געגאַנגען איבער פיעטריקאָווער, פּלאַץ וואָלנאָשטשי, 11=טער ליסטאָפּאַד. ביז אויף קאָנסטאַנטינער פּאָלעשיע, וואו ס'געפינען זיך די קברים פון די אַרבייטער-העלדען, וועלכע זענען אומגעקומען אין קאַמף פאַר דער פּוילישער פרייהייט.

דער צווייטער צוג איז געווען פון די סאָציאַליסטישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען (ז.ז.ז.). די אַרבייטער האָבען זיך געזאַמעלט אויף עק באַנדורסקיעגאָ און קאָשטשושקי. דער צוג איז געגאַנגען דורך פיעטריקאָווער ביז פּלאַץ וואָלנאָשטשי, וואו ער איז אויפגעלעזט געוואָרען.

דער סאָציאַליסטישער צוג האָט זיך פערזאַמעלט אויף וואָדני רינעק, פון דאָרט האָט דער צוג געריהרט 11 אינדערפריה. דער צוג איז בעשטאַנען פון פּ.פּ.ס., „בונד", די דייטשע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי און די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען-פעראיינען. דער צוג איז בעשטאַנען פון עטליכע טויזענד אַרבייטער און אַרבייטערינס, מיט צעהנדליגער פעהנער און אָרקעסטערס. הונדערטער פּאַרטיי-מיליציאַנטען האָבען געהיטען די אָרדנונג.

דער צוג איז געגאַנגען דורך גלובנאַ, פּיעטריקאָווער, פּל. וואָלנאָשטשי, 11 ליסטאָפּאַד, ביז צו די קברים פון די געפאַלענע אין קאַמף מיט'ן צאַריזם. דורכן גאַנצען וועג האָבען די אָרקעסטערס געשפּילט אַרבייטער-לידער און ס'זענען געמאַכט געוואָרען פערשידענע אויסרופען.

פאַר'ן פונאַנדערלאָזען דעם צוג האָבען געהאַלטן רעדעס וואַכאָוויטש, שעווטשיק, כאַרינסקי, גלאָזשעווסקי (פון פּ.פּ.ס.) זעלמאַנאָוויטש ס. נוטקאָוויטש און פרוי אייכנער (בונד), הייקע און צערבע (פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי).

אין אַלגעמיין איז דער גאַנצער טאָג אריבער רוהיג, די „לינקע פּועלי-ציון" און די „רעכטע פּועלי-ציון", וועלכע האָבען נישט געהאַט קיין מעגליכקייט צו דעמאָנסטרירען דאַבען זיך געפינען אין די גאַסען און שפּאַצירט גרופּענווייז.

מ'דאַרף נאָך צוגעבען, אַז דער צוג פון די היטלעריסטען, וועלכער האָט געזאָלט פאָרקומען איז נישט פאָרגעקומען.

דער דייטשער קאָנסולאַט האָט אויך מיטגעמאַכט דעם יום-טוב, וואָס ווערט אויך געפייערט אויף זייער אופן אין דייטשלאַנד. פאַר'ן דייטשען קאָנסולאַט איז אַרויסגעהאָנגען געוואָרען א פאָהן מיט א האַקענקרייץ.

אין פיל פאַבריקען האָבען די אַרבייטער נעכטען נישט געאַרבייט.

* * *

די לינקע „פּועלי-ציון" האָבען איינגעאָרדנעט 2 מיטינגען געווידמעט דעם 1 מאַי אין די לאָקאַלען פון „געז. פריינט פון אַרב. פּאַלעסטינע" און אַרב. ספּאָרט-זאַל „שטערן".

עס האָבען גערעדט די ה"ה מוליע, ראָזענבערג און יאַמאַ פון „יוגענט". צו די פערזאַמלונגען זענען געקומען א גרויסע צאָהל אַרבייטער, וואָס געהערען צום ראַט פון די פראָפ. פעראייגען.

* * *

אין פילהאַרמאָניע איז פאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע פון די רעכטע „פּ. צ." וועגען 1 מאַי, גערעדט האָבען די ה"ה לייזער לעווין, ד"ר טאַרטאַקאָווער און אַנד.

אין דער אַקאַדעמיע האָבען אַנטיילגענומען די מיטגלידער פון דער בעוועגונג פאַרן אַרבייטענדען ארץ-ישראל.

* * *

פאַרמיטאָג האָבען יודישע אַרבייטער אויף די גאַסען פון קילינסקיעגאָ, שרודמיעסקאַ, פּילסודסקיעגאַ, פּולנאָצנאַ, דעמאָנסטרירט און געוואָרפען לאָזונגען פון די לינקע „פּ. צ."

* * *

אין אָווענט איז פאָרגעקומען אין זאַל פון „שטערן" א פייערליכע אַקאַדעמיע וועגען ערשטען מאַי. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען די ה"ה מרדכי און בערג.

צום סוף איז אויפגעטראָטען די בעקאַנטע אַרטיסטין פון דער „ווילנער טרופּע" פרידע בלומענטאַל מיט איינינע געלונגענע לידער און סצענקעס פון סאָציאַלען לעבען. זי האָט רעציטירט פעפירניקאָוו'ס „הענגטס אַרויס די פאָהנען", מאַלאַדיאַוואָסקי'ס „געסט", אייניגע משלים פון שטיינבאַרג'ן, און א פראַגמענט פון קולבאַק'ס „זעמעלניאַנער".

דער גרויסער עולם האָט וואַרעם אויפגענומען דעם ערשטען עפענטליכען אויפטריט פון דער בעריהמטער קינסטלערין פרידע בלומענטאַל.

* * *

ווען די סאָציאַליסטישע דעמאָנסטראַציע איז צוגעקומען צו עק גלובנאַ און דאַווּבאַרטשיקוב האָבען זיך אין צוג געוואָלט אַריינרייסען א גרופּע קאָמוניסטען, די מיליץ פון פּ.פּ.ס. האָט דערצו נישט דערלאָזען.

די „גרינע" אויף קירשן-העמדל'דיגע

בעדראָהען דעם היי-יאָהריגען דאַטשע-סעזאָן

די מונדירטע „גרינע" און קירשען-העמדלדיגע בעווייזען זיך אַלץ מעהר אויף די גאַסען. די לעצטע טעג שפּאַצירען זיי אַרום גאַנצע גרופּעס און גראַד אין די יודישע קוואַרטאַלען, ווי די לייט בעווייזען זיך, וואַרפען זיי אָן אויף די יודישע דורכגעהער א פחד.

די שפּאַצירען פון די מונדירטע, ווירקט שטאַרק אויף דעם היי-יאָהריגען דאַטשע-סעזאָן. הגם די וועטערען זענען שעהנע, האַלטען זיך פיל יודען אָפּ פון דינגען זומער-וואוינונגען, ס'הערשט א שטימונג, אַז די לייט וועלען מאַכען „שפּאַצירען" איבער די דאַטשע ערטער.

ווייניג, וואָס זיי טוען אונז דעם ביסען פון מויל אַרויסרייסען, קענען זיי אונז דאָס ביסעלע לופט אויך נישט פערגינען!

פרוי שרה-רבקה רזשאָנזעוו,

איהר ווערט געבעטען צו מעלדען זיך אין עמיגראַציע-סינדיקאַט

(2) לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז די לאָדזער אָפּטיילונג פון עמיגראַציע-סינדיקאַט (6 שטשעפּאַנסקאַ 3) האָט דער קאָלומבישער סינדיקאַט אין גענוא בעקומען א בעפולמעכטיגונג אַרויסצוגעבען א וויזע אויף אַריינצופאָהרען קיין קאָלומביע דער פרוי שרה-רבקה רזשאָנזעוו און פאַר איהרע קינדער: לייזער, משה, פסח און יונה.

אַזוי ווי זייער אַדרעס איז אומבעקאַנט, ווערען זיי געבעטען דורך אונזער פערמיטלונג צו ווענדען זיך צום עמיגראַציע-סינדיקאַט אין לאָדז.

דינסטמיידלעך דאַרפען קוויטירען

דאָס בעקומענע שכירות אין אַפּרעכנונגס-ביכלעך

(2) נעכטען איז אין היגען אַרבייטס-געריכט פאָרגעקומען פאָלגענדער כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס, וואָס האָט אַגב א פּרינציפּיעלע בעדייטונג:

דאָס דינסטמיידעל מיכאַלאַק האָט אָנגעקלאָגט איהר בעלעבאָסטע שימקיעוויטש פאַר'ן נישט בעצאָהלען איהר דאָס שכירות פאַר 3 חדשים.

דער שימקיעוויטשעס אַדוואָקאַט האָט פאַר'ן געריכט פאָרגעשטעלט א קוויטונג, אַז דאָס דינסט-מיידעל האָט יאָ בעקומען בעצאָהלט פאַר'ן לעצטען חודש און געבעטען אָנצווענדען די זעלבע פּראָצעדור, וואָס ביי דירה-געלד-סכסוכים, בעת אַז מ'שטעלט צו א קוויט פון לעצטען בעצאָהלטען חודש, איז עס א בעווייז, אַז פאַר פריהער איז שוין אויך בעצאָהלט.

דאָס געריכט האָט אָבער געפּסק'ענט, אַז דאָס איז נישט קיין משל, און אַז די בעשולדיגטע דאַרף צושטעלען א קוויטירונג פון דער דינסט-מיידעל אין אַפּרעכנונגס-ביכעל. אויב נישט — מוז זי בעצאָהלען פאַר די 3 חדשים.

אין לאָדז זאָל געשאַפען ווערען א פלייש-בערזע

(אג) אונטער'ן פאָרזיץ פון נאַטשעלניק לאַדאָווסקי און מיט דער בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון דער לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג, לאַנדווירטשאַפטס-קאַמער, מיליטערישע אינטענדענטור און פאַראינטערעסירטע צעכען איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ וועגען רעגולירען דעם פלייש-האַנדעל אין לאָדז.

די פערזאַמעלטע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר שאַפען אין לאָדז א פלייש-בערזע, וואָס וואָלט געהאַט א גרויסען איינפלוס אויף דער נאָרמירונג פון דעם פלייש-האַנדעל אין לאָדז.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען די רעזולטאַטען פון דער קאָנפערענץ איבערצושיקען דעם וואָיעוואָדאַ, וועלכער וועט ענדגילטיג דעצידירען וועגען דעם ענין.

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 41-32.

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

א גרויסער

טעאַטער-יום-טוב!

ביילעס! פרעהליכע ביילעס!

פייערליכע ערעפנונג

פון זומער-סעזאָן

אין רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער

„ראָזמאַיטאָשטשי"

צעגעלניאַנאַ 27, טעל. 12-125.

אונזער רעוויו:

דאָס שענסטע פון שענסטען

דאָס בעסטע פון בעסטען

פרייטאָג,

דעם 4-טען מאַי, 9 אָוונט

א גרויסער טעאַטער-יום-טוב!

לעבעדיג און לוסטיג!

אַלע, אַלע קומען בעגריסען דעם ליבען גאַסט, דעם, וועמען וועלכען איהר האָט אַזוי פיל געהערט, דעם יודישען שעוועליער, דעם פּלאַמפּערדיגען, צאַפּעלדיגען, זינגענדיגען, טאַנצענדיגען, פּיפּענדיגען בויך-קאָמיקער

פסח'קע בורשטיין

אחתונה אין שטעטל

20 שלאַגער-נומערן, אַמעריקאַנער שפּגער פון צווייטען

אין דער גרעסטער שטעריק, הומאָר-פולער אָפּערעטע

צוזאַמען מיט דעם בעוואוסטען כאַראַקטער-קאָמיקער **יעקב פישער** מיט די בעסטע וואַרשאַווער סטאַר-אַרטיסטען: פ' אַנעטאַ רייזער און שמחה נאַטאַן בראַש.

מאָדערנע אַפּעריסטען

חסידישע בחורים בעגנבענען וואוינונגען אויף אַן אָריגינעלען אופן

פערשידענע אַפּעריסטען האָבען זיך גענומען צו גאָר א נייעם שווינדעל.

נעכטען זענען צו א געוויסען ווייגנאַרטען, זאַוואַדזקאַ 40, געקומען צוויי חסידישע בחורימלעך און ערקלערט, אַז מ'האָט זיי געשיקט פון שטיבעל, אַז זיי זאָלען בעקומען ביים ה' ווייגנאַרטען א טאָג צו עסען.

פרוי ווייגנאַרטען, וועלכע איז גראַד געווען אין שטוב האָט גערן געגעבען די צוויי בחורים אָנצועסען און זיי זענען אַוועק, צוזאָגענדיג, אַז זיי וועלען ווידער קומען צו מיטאָג. באַלד ווי די בחורים זענען אַוועק, האָט מען בעמערקט, אַז פון קאָרידאָר פעהלען צוויי אַנצוגען.

ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אין שטיבעל ווייסט מען פון גאָרנישט צו זאָגען, און אַז די בחורים זענען פשוט'ע גנבים.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, האָבען שוין די דאָזיגע צוויי חברה-לייט אויף דעמזעלבען אופן בעגנב'עט עטליכע חסידישע יודען.

מיטוואָך

יז

2

אייר תרצ"ד

מאַי

זון-אויפגאַנג 4.08

זון-אונטערגאַנג 6.59

פּאַבאָר פון יאָהרגאַנג 1913

הויבט זיך אָן היינט מיטוואָך

(א) היינט מיטוואָך, דעם 2-טען מאַי ה. י., 8 אין דערפריה דאַרפען זיך שטעלען צו דער מיליטער-איבערזיכט פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע, נומ. 1 (פּיעטריקאָווער 89) די פּאָבאָר = פליכטיגע פון יאָהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

A B C D F G H Ch K

פאַר דער פּאָבאָר = קאָמיסיע, נומער 2 (פּיעטריקאָווער 89) קוער-אָפיצינע, צווייטער שטאָק, די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 1-טען קאָמיסאַריאַט מיט די אָנפאַנג-אותיות:

A B C D

פאַר דער פּאָבאָר = קאָמיסיע נומער 3 (פּיעטריקאָווער 165) די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1912, קאַטעגאָריע B, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2-טען און 11-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף אַלע אותיות.

די פּאָבאָראָווצעס דאַרפען האָבען ביי זיך א פּערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַן אידענטיטעטס=קייט-שיין מיט א פאָטאָגראַפיע, א רעגיסטראַציע-שיין, אַן אָדראָטשעניע=קאַרטע, א שול-שיין און א פאַך-בעשטעטיגונג.

פון 10 ביז 50 זלאָטעס וועלען

בעשטראָפט ווערען

הויז-בעזיצער און דשאַנדצעס פאַר'ן נישט אָנמעלדען די רשימות פון די וועהלער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז די לאָדזער שטאָטישע סטאַראָסטווע צוגעטרעטען צום בעשטראָפען די יעניגע הויז-בעזיצער און הויז-פערוואַלטער, וואָס האָבען נישט בעלייגט די רשימות פון די בערעכטיגטע צו שטימען ביי די וואַהלען צום שטאָט-ראָט.

די גרויסענלייגטע שטראָפען מאַכען אויס פון 10 ביז 50 זלאָטעס.

הויזבעזיצער דאַרפען געדענקען

אַז מען דאַרף איצט בעגיסען די גאַסען

(2) אין שייכות מיטן אָנקום פון די הייסע טעג, האָט די לאָדזער זיכערהייטס-מאַכט אַרויסגעגעבען א פעראָרדנונג, וואָס האָט דעם צוועק אָפּצוהיטען, אַז די גאַסען זאָלען מחמת'ן שטויב 3 מאָל טעגליך בעגאָסען ווערען.

די פליכט פון בעגיסען די גאַסען ליגט, אמת, אויף די הויז-וועכטער, אָבער פאַר'ן נישט אויספיהרען די דאָזיגע פליכט וועלען פעראַנטוואָרטליך זיין די הויזווירטען, און זיי וועלען מוזען צאָהלען אַדמיניסטראַטיווע הויכע שטראָפען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַצפּערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25), ס. באַיאַרסקי און וו. שאָט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּעץ (פּיעטריקאָווער 193), ריכטער און לאַבאָדאַ 11 ליסטאָפּאַד 86).

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאָג פון 9—1 ביינטאָג פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען.

היינט - יובל-פייערונג פון מ. דארגוזשאנסקי'ס
40-יעריגע מוזיקאלישע טעטיגקייט

מיט'ן צויבער-שטעקעלע...
(צו דארגוזשאנסקי'ס יובל)

אויב מיר, די ביכטע'ע מענשען פון צוואנציג־סטען יאהרהונדערט. קאנען נאך גלויבען אין איין מאגישער קראפט פון א צויבער־שטעקעלע, איז עס בלויז אין א דיריגענטען־שטעקעלע...

אזוי — קומט אונז געוועהנליך אויס צו גלויבען (און דערצו צווינגט מען דאך!) אין דעם גרויסען שטעקען פון דער ברוטאלער קראפט, וואס רעגירט — און דיריגירט — אויף פערשידענע אופנים און אונטער פערשידענע פאהנער אין דער גאנצער וועלט...

קומט עס אויס אזוי מאדנע און אויסטערליש אין אונזער מ'שטייגענאגט ביכטע'ער געגענווארט, וואס טרייבט אגב א גרויס און קולטור־פאלק — דאס דייטשענטום — צו שכרות אין פינסטערען קאטאוועס פון היידענטום, צו אבסערווירען מענשען, וואס זענען זיך, לויט'ן בערוף און גורל, (מתעסק מיט קונסט־ענינים, און דערצו נאך מיט גרויס ליבשאפט און פאנאטיזם —

אויסטערלישע מענשען, וואס גלויבען זייער טיפען גלויבען, אז מיט'ן צויבער־שטעקעלע, וואס דיקטירט מוזיקאלישען ריטם און פארב קאן מען בעזיגען און מוז מען מנצח זיין דאס הפקר'דיגע פאלכען פון דעם גרויסמעכטיגען כוליגאנישען פלאקען — אויסטערלישע מענשען זענען עס, וואס קאנען אין דער מעכטיגער קאקאפאניע פונ'ם גרויס־שטעטישען און גרויס־וועלטישען גערויש, אין דעם מורא'דיגער האמידער פון קנאה־שנאה און סאנקציאנירטען פערברעכען ארומגיין מיט זייער ניגון — מיט דעם ניגון פון א שיינער, פון א וואונדער־פולער און גערעכטער וועלט!

בעקומט דאס צויבער־שטעקעלע אן'אומגעהייערן כוח — דעם כוח פון אויסגעצייכנטער מוזיק — וואס מאכט ארויסהיילכען אין אקארדאלען אייבקלאנג דעם צוויטשערדיגען סאפראן און דעם בייד־ברומענדיגען באס אין דעם טיפען גלויבען און דערהויבונג:

— מה טובו אוהליך...

מעג זיך דאס פאלק געפינען אויפ'ן ראנד פון א וואולקאן —

מעגען בייזע, וויסטע ווינטען פליקען אויף שטיקער די געצעלטען און די הערצער פון פאלק —

מעג האפנונגסלאזיגקייט, און יאוש, און גאט־לאזיגקייט ארויסקוקען פונ'ם פאלקס אויגען —

מעג דער טרויעריגער אימה'דיגער מענשליכער ציניזם און אומבעהאלפענקייט זיך צופויקען אויף אלע קעסעל־פויקען — איז דאך הערליך דער מה טובו אוהליך אין דער... מוזיק, וואס איז אפשר די אמת'ע שיינע ווירקליכקייט, וועלכע ווערט פער־מיאוסט און אפגעלעסטערט דורך אונזער קליינערשע'שער טאג־טעגליכקייט.

אויסטערליש זעען די דאזיגע קינסטלער־שעפער און רעפראדוצירער — ליבער פריינד און קאלעגע דרגא דארגוזשאנסקי, וואס שטעלען אויף קליי בע רגע'ס אפ דעם הורהא און דעם תוהו ובוהו פון אטא דער טאג־טעגליכקייט, וועלכע דריקט אויף איטליכען פון אונז, און מיט'ן וואונק פון דעם צויבער־שטעקעלע זענען זיי דעם קיום מהדבק צו אייביגקייט —

— אשרי האיש!

מ. ב.

איינדריקען פון דער גענעראל-פראבע
צום יובל-קאנצערט מיט ישראל אלטער

די קאנטאטע „רבון העולמים", וואס דער יובילאט מ. דארגוזשאנסקי האט געווידמעט אלטער'ן, איז א ווערק וואס מוז און וועט פערנעמען א בכבוד'יגען ארט אין די יודישע רעליגיעזע מוזיק. הערענדיג די קאמפאזיציע, ווערט מען בעגייסטערט ווי פון אנ'אלטערט'מליכע הערליכקייט, ווי פון בית מקדש מוזיק, וואס הערט זיך מיט פרומע אנדאכט, אהן קריטיק, ווי א הייליגע עבודה וואס ווערט אפגעריכט פון כהן גדול אין די „אסיסטענץ" פון די לוים.

די הויפט שטימע, די טענאר סאלא אין בעגלייטונג פון כאר און קלאוויר דאמינירט פון אנהויב ביז'ן סוף און איז געשריבען אין יו"כ'דיגען נוסח פון דער עבודה, דער כאר און די קלאוויר־בעגלייטונג זענען אין אנהויב, ביז די קרבנות דורכגעפלאכטען מיט דונקלע, איינדרוקספולע סינאגאגאל־פלאגיאל אקארדען. שפעטער, ווען דער טעקסט ווערט דראמאטישער און גייט איבער אין א הארציגע תפילה: „יהי רצון מלפניך שיהא שיח שפתותינו, חשוב ומקבל ומרצה לפניך", — הויבט אן אויך די הארמאניע צו ווערען ערנסטער און דערהויבט זיך, דורך קאנטראפאקטישע שטייגערונג, צום העכסטען אויסדרוק, צום עקסטאז. אויף דער פראגע ווארום האט דער יובילאט געוויילט פאר זיין מוזיקאלישע דיכטונג גראד אזא :וייניג בעקאנטע תפילה, וואס מען „זאגט" דאס זעלטען, ווי „רבון העולמים", בעקומען מיר פון יובילאט אזא אינטערעסאנטען ענטפער:

— „רבון העולמים" איז נישט ערגער און נישט בעסער פאר אב הרחמים, אתה יצרת, אמת דער אנהויב פון טעקסט, וואו עס רעדט זיך פון קרבנות קען נישט בעגייסטערן א יודישען מוזיקער, ווייל קרבנות, חוץ זיי פיגורירען אין אונזערע תפילות זענען פאר אונז נישט אזא גרויסער כבוד. יודישע זיטען, יודישע עטיק זענען געגען קרבנות. דעריבער זענען ביי מיר די שטעלען פון די קרבנות קורץ, עפיזאדיש.

דער ווייטערדיגער טעקסט אבער, וואס קען דינען אלס תפילה פאר א יודישע צוויישאנדיגע הארץ, וואס זוכט א טרייסט ביי „אלהינו ואלהי אבותינו", און דער קאנטאר אלטער, וואס איז אימשטאנד צו ריהרען יודישע צוהערער מיט זיין נשמה־געזאנג, האבען מיר בעגייסטערט צו שרייבען מוזיק אפילו צו „רבון העולמים." איך בין גליקליך צו הערען מיין קאמפאזיציע פון אזא סאליסט ווי אלטער איז.

א מוזיקער.

דער גרויסער יובל-קאנצערט

דער גרויסער יובל־קאנצערט קומט פאר היינט אין אווענד אין פילהארמאניע־זאל, דער פראגראם איז א זעהר גרויסער און אינהאלטסרייכער און וועט זיין דער גרעסטער מוזיק־קאנצערט, וועלכער איז ווען עס איז פארגעקומען.

מיט רעדעס לכבוד דעם יובילאר וועלען ארויסטרעטען רעד. אוגער, רעד. ל. פוקס און דיר. א פערלמאן.

צום גרויסען קאנצערט איז ספעציעל שוין נעכטען געקומען דער פענאמענאלער חזן און זינגער ישראל אלטער פון האנאווער, וועלכער וועט ארויסטרעטען אין זיין גרויסען רעפערטואר. א חוץ דעם וועט ארויסטרעטען דער קינסטלער־כאר פון „הזמיר" אונטער דער לייטונג פון דיר. ה' זאקס און א גרויסער סינאגאגאלער כאר אונטער דער לייטונג פון יובילאר.

ביים קלאוויר וועט זיצען דער בעקאנטער דיריגענט טעאדאר רודער.

פאר שלאגען א געשעפטס-געגנער א חודש ארעסט

אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אהרן און לייבוש גוטמאן, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין צעברעכען א האנד א בעוויסען ישראל דור שלאק, בעת א געשלעג, וועלכעס איז ביי זיי אויסגעבראכען וועגען א געלד־סכסוך. אהרן און לייבוש גוטמאן זענען פערמשפט געווארען אויף 1 חודש ארעסט יעדער.

אויף ראק-קראנקהייט ליידען אמייסטען פרויען

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער „געז. צו בעקעמפען די ראק-קראנקהייט"

דעם 30. פ"ח איז אונטערן פאָרזיץ (פון אדוו. ראזמאן פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער „געז. צו בעקעמפען די ראק־קראנקהייט".

פון דעם אפגעגעבענעם בעריכט איז צו זעהען, אז די געזעלשאפט, האט אין משך פון בעריכט־יאהר ענטוויקעלט א לעבהאפטע טעטיגקייט. 177 קראנקע אויף ראק זענען קורירט געווארען דורך ראד־ און רענטגען־שטראהלען. די ליידענדע אויף ראק־קראנקהייט זענען אמייסטען פרויען (69 פראצענט). דער רוב קראנקע אויף ראק זענען געוועזען אין עלטער פון 41 ביז 50 (24 פראצ.). פון 21 יאהר ביז 30 (5 פראצ.) דער יונגסטער פאציענט איז געווען א 3־יעהריג קינד.

אין בעריכט ווערט ווייטער געזאגט, אז די שרעקליכע ראק־קראנקהייט איז היילבאר, אויב ס'ווערט בעצייטענס אנגעווענדעט ראד־ און רענטגען־שטראהלען.

די פראפאגאנדע דארף אבער ווייטער פארט־געזעצט ווערען אין אלע שטעט און שטעטלעך.

אויפ'ן ארט פון די אפגעטרעטענע פערוואלטונגס מיטגלידער זענען געוועהלט געווארען:

ד"ר. באלימאווסקי, ד"ר בארנעט, אדאלף האראק, ד"ר קוביצקי, מיכאל קאן און דיר. סאנע.

צו דער רעוו.־קאמיסיע: וו. הארדליטשקע, ע. העמפעל, פ. האפמאן, ה. שווייקערט און מאקס ווישעוויאנסקי.

עס מאכט זיך וואזשנע הייס אין לאדז

(2) זינט 3 טאג הערשען אין לאדז שטארקע היצען.

עחערגעכטען האט דער בארמעטער געוויזען 25 גראד, און נעכטען בייטאג 35 גראד און נעכטען בייטאג 35 גראד צעלזיוש אויף דער זון.

דער ליאדעס־סעזאן האט זיך אביסעל מקדים געווען...

פון בארטשינסקי'ס בילדער-אויסשטעלונג

ווי מען גיט אונז איבער, איז די פרעכטיגע בילדער־אויסשטעלונג פונ'ם בערימטען קינסטלער הענעך בארטשינסקי פראלאנגירט געווארען אויף נאך א וואך צייט, ד. ה. ביז'ן קומענדיגען זונטאג אייגשליסליך.

די דאזיגע אויסשטעלונג, וואס האט ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס צווישען די קונסט־ליבהאבער פון אונזער שטאט, האט גרויס דערפאלג און ווערט שטארק בעזוכט.

די אויסשטעלונג פון אונזער טאלענטפולען בן עיר איז ווערט באמת געזעהען און בעוואונדערט צו ווערען!

נאקאזען אויף דער צווייטער ראטע לאקאל-שטייער
זענען שוין ארויסגעשיקט געווארען

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז די לאדזער פינאנץ־קאמער, זענען די היגע פינאנץ־אמטען נעכטען צוגעטרעטען צו פונאנדערשיקען די צאהלונגס־נאקאזען אויפ'ן לאקאל־שטייער פאר'ן צווייטען קווארטאל.

דער דאזיגער שטייער איז צאהלבאר אין משך פון חודש מאי, אהן שטראפען און פראצענטער. פונ'ם 1 יוני אן וועט דער שטייער אויפגעמאהנט ווערען אויף א צוואנגס־אופן.

חוץ מזה ווערען אויך איצט פונאנדערגעשיקט נאקאזען אויפ'ן שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער פאר'ן 1־טען קווארטאל ה. י., וועלכער איז אויך צאהלבאר אין משך פון חודש מאי.

שרעקליכע זעלבסטמארדען

(2) אין רודא־פאביאניץ, אויף גראניטשנא 5, איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורכ'ן ארייגווארפען זיך אין ברונען די באלעבאסטע פון דעם הויז, די 40־יעהריגע העלענא איגנזיק. פון דעם ברונען האט מען זי ארויסגעשלעפט א טויטע. די דאזיגע פרוי איז געווען א נערוועז־קראנקע.

* * *

(2) אויפ'ן זגערזשער שאסע נומער 101 האט זיך נעכטען אויף טויט געשאכטען מיט א ראזיר־מעסער דער 30־יעהריגער וואצלאוו הילפע.

די סיבה, וואס עס האט איהם געטריבען צו דעם שרעקליכען שריט איז דערווייל נישט פעסט־געשטעלט געווארען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער פראגראם!
מוזיקאלישער געזאנגס־פילם פון ווינער פראדוקציע מיט'ן אנטייל פון וועלט־בעריהמטען
Alfred Piccavera
א. נ.
„די פאסירונג אם לידא"
(Das Abenteuer am Lido)
ס'נעמען אנטייל דער גענייאלער קאמיקער Nora Gregor און Szakael
אויסערן פראגראם:
„זיין עקסעלענץ סוביעקט"
אנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאג 12 בייטאג

ראדיא-ווינקעל

א קאמישער פראצעס

דער לאנדאנער איינוואוינער, א געוויסער הארי האמילטאן געפינט זיך אין א פערוויפעלטער לאגע. ער איז שוין געווען ביי הונדערטער אדוואקאטען און קייבער פון זיי וויל זיך נישט אונטערנעהמען צו פיהרען זיין פראצעס אין געריכט געגען דער ענגלישער ראדיא־סטאציע.

די אנקלאגע זיינע איז באמת אן'אויסטערלישע, עס האנדעלט זיך וועגען גאר א זעלטענעם פאל, וואס האט נישט זיין גלייכען. דער דאזיגער הארי האמילטאן האט ביי זיך אין דער היים א גרויסען טייער'ן ראדיא־אפאראט און א גרויסען הונט.

מאכט זיך אמאל א מעשה, וואס פון ראדיא־הילכער האט זיך געטראגען דאס קול פון א היגטיש בילען, דערהערענדיג דאס בילען פון אנ'אנדער הונט, האט זיך דער הונט פון הארי האמילטאן א ריס־געטון פון זיין ארט, ארויפגעשפרונגען ווי א ווילדע חיה אויפ'ן ראדיא־הילכער און אזוי לאנג געביסען און געריסען פון איהם שטיקער ביז פון הילכער איז געווארען אן אתל.

אין זיין אנקלאגע צום געריכט ערקלערט דער ראדיא־הער, אז זיין הונט איז גוט ערצויגען געווארען און איז זעהר געהארכזאם, ער האט אבער נישט געקאנט פערטראגען דאס שלעכטע בילען אין ראדיא־הילכער, פאר וואס עס איז זעלבסטפערשטענדליך, פעראנטווארטליך די לאנדאנער ראדיא־סטאציע. דעריבער פאדערט ער, דאס געריכט זאל איהם צו פסק'נען זיין געלד־תביעה, וואס ער מאהנט ביי דער ראדיא־סטאציע.

גרויסער ערפאלג פון דער א"י-ראדיא-סטאציע

מיט'ן ענטשטעהען פון דער ערשטער ראדיא־סטאציע אין א"י בעמערקט זיך אנ'אומגעהויער שטייגען פון דער צאהל ראדיא־הערערס. ערשט מיט 3 חדשים האט די צאהל ראדיא־הער'ס בעטראפען נישט מעהר ווי 900 ראדיא־הערערס. לויט דער לעצטער סטאטיסטיק האט שוין די צאהל אי־בערגעשטיגען 4000.

אויך האט זיך זעהר פערשטארקט דער האנדעל מיט ראדיא־טעכנישע ארטיקלען. אין תל־אביב ירושלים, חיפה און אנדער'ע שטעט האבען זיך שוין בעוויזען די ערשטע געשעפטען מיט ראדיא־אפאראטען.

מיר מאכען אויפמערקזאם די היגע סוחרים מיט ראדיא־טעכנישע ארטיקלען אויף דער גינסטיגער קאניונקטור, וואס האט זיך איצט געשאפען פאר'ן עקספארט פון פוילישע ראדיא־ארטיקלען פאר ארץ־ישראל.

אליץ מעהר

די צאהל ראדיא־הער'ס אין פוילען שטייגט אהן אויפהער. אין משך פון חודש פעברואר איז די צאהל געשטיגען מיט 4594 מאן און האט בעטראפען אויפ'ן 1־טען מערץ 322,968 ראדיא־אבאנענטען.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלערווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לעמשניצע־פרייז.

פאגראם-שרעק אין הונגער-נויט

דער גיהנום פון יודען אין נירענבערג אונטער יוליוס שטרייכער'ס טעראר-הערשאפט

לאנדאן (יט"א) א ספעציעלער י.ט.א.-שליח האט די טעג בעזוכט נירענבערג, די שטאט, אין וועלכער יוליוס שטרייכער פיהלט זיך ווי א זעלבסטהערשער.

ווי מען געהט נאר ארויס פון דער באהן-סטאציע, טיילט מיט דער יט"א-שליח, ווארפען זיך אין די אויגען ריזען-גרויסע פלאקאטען, אויסגע-קלעבט אויף אלע הייזער, מיט אויפשריפטען, וואס דערצעהלען, אז יודען גרייטען מארד-קאמפלאטען געגען די פיהרער פון דייטשען פאלק.

דער לעצטער וואכען-נומער פון „שטירמער", יוליוס שטרייכער'ס גיפטיגער העץ-ארגאן, קינדיגט אן, אז דער נעכסטער נומער וואס ערשיינט לכבוד דעם 1-טען מאי, ענטהאלט 20 דרוק-זייטען מיט 14 בילדער, „וואס בעווייזען, אז יודען בענוצען קריסטליך בלוט צו ריטועלע צוועקען". אט וואס דער אנאנס דערצעהלט: „מיר וועלען אין דעם נומער דערצעהלען וועגען 14 יודישע ריטואל-מארדען. דער לעזער וועט זיך חוץ דעם דערוויסען, אז דער יודישער קהל האט בעשלאסען צו ער-מארדען אונזער פאלקס-קאנצלער אדאלף היטלער. די דאזיגע ענטדעקונג אונזערע וועט זיין דער שווערסטער קלאפ, וואס איז ווען עס איז נעגעבען געווארען דעם וועלט-יודענטום. די דעמאסקירונג פון די יודישע מארד-פלענער וועט זיכער געפינען דעם געהעריגען אבקלאנג אין דייטשלאנד און אין אויסלאנד".

אין נירענבערג קען מען אויף שריט און טריט געפינען אויף די ווענד אזעלכע אויפשריפטען ווי „דער יוד איז אונזער שונא". עס איז פון דערוויייטענס שווער זיך אפצוגעבען א חשבון וועגען דעם גאנצען אומפאנג פון דער מורא'דיגער פערברעכערישער העצע, וואס ווערט געפיהרט דורך שטרייכער'ס לייט אין נירענבערג, ווי אין גאנץ מיטעל-פראנקען בכלל.

די יודישע בעפעלקערונג אין נירענבערג און די ארומיגע שטעט און שטעטלעך לעבט בסדר אין אונבעשרייבליכער פאניק. זייט חדשים האט קיין איין יוד נאך נישט געוואגט צו בעווייזען זיך אין גאס אין די אוועגד-שעה'ן. די ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אין מיטעל-פראנקען איז טרויעריגער ווי מען קען עס זיך פארשטעלען. צעהנדליגער יודישע פאמיליעס זענען דורך דעם ריקזיכטסלאזען באיקאט געטריבען געווארען ממש צו בעטעל-ברויט. שטרייכער'ס לייט טעראריזירען די גאנצע בעפעלקערונג, און טאמער געפינען זיך נאך דייטשען, וואס וואלטען וועלען שטיצען די הונגער-שטארבענדע יודען, האבען זיי מורא ארויסצעווייזען א סימן פון מיטגעפיהל די ליי-דענדע, נוייל זיי ריזיקירען מיט זייער אייגענער פרייהייט.

די לאגע פון די יודען ווערט נאך ערגער דערמיט, וואס די קהלות לעדיגען זיך, וואס ווייטער אלץ מעהר אויס פון די יונגע עלעמענטען וועלכע ענטלויפען אין אנדערע ערטער, איבער-לאזענדיג דעם עלטערען דור אין נויט און שרעק. די יוגענד האט אבער נישט קיין אנדערען אויסוועג.

דער מצב פון די יודען אין מיטעל-פראנקען — פארענדיגט דער י.ט.א.-שליח זיין בעריכט — קען כאראקטעריזירט ווערען מיט צוויי ווערטער: פאגראם-שרעק און הונגער-נויט.

פריינדליכע שטימונגען פאר יודען אין עבר-הירדן

עמיר אבדולאה זאל אין לאנדאן אויפהויבען די פראגע פון א יודישער קאלאניזאציע אין עבר-הירדן. — די שטעלונג פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג

ירושלים, (י.ט.א.) פון זיכערע אראבישע קוועלען דערוויסט זיך די יודישע טעלעגראפען-אגענטור, אז עמיר אבדולאה פון עבר-הירדן זאל בעת זיין יוני-בעזוך אין לאנדאן אויפהויבען פאר דער ענגלישער רעגירונג די פראגע וועגען דער פריינדליכער שטימונג, וואס הערשט איצט אין עבר-הירדן בנוגע א יודישער איינוואנדערונג.

דער הערשער פון עבר-הירדן איז ווייטער פריינדליך צו דעם געדאנק, אז מען זאל יודען ערלויבען איינצוואנדערן קיין עבר-הירדן און ענטוויקלען דארט דאס לאנד לויט'ן מוסטער פון ארץ-ישראל. זינט דעם אפמאך, וואס דער עמיר האט אונטערגעשריבען דאס לעצטע יאהר מיט דער יודישער אגענץ וועגען א שטח לאנד אין עבר-הירדן — אנ'אפמאך, וואס איז נאך ביז איצט אין זיין פולער קראפט — האט דער עמיר בע-וויזען צו איבערצייגען פיל פון זיינע געגנער אין עבר-הירדן, אז זייער געגנערשאפט צו די יודען איז נישט קיין טובה פאר'ן לאנד. די אראבישע בעפעלקערונג אין עבר-הירדן הונגערט כסדר, בעת די אראבישע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל ווערט פון טאג צו טאג פערמעגליכער א דאנק דער יודישער איינוואנדערונג.

עמיר אבדולאה האט אין פערלויף פון לעצ-טען יאהר בעוויזען דורכצופיהרען א גרינדליכע ענדערונג אין דעם פארלאמענט פון עבר-הירדן. די עלעמענטען, וועלכע זענען געווען נישט-פריינדליך צום געדאנק פון א יודישער זידלונג אין עבר-הירדן און פערקויפען זיי דארטען לאנד, זענען איצט אין פארלאמענט אין א זעהר אונבע-דייטענדער מינדערהייט.

די שטעלונג פון דער א"י-רעגירונג צו דער פראגע וועגען יודישער איינוואנדערונג קיין עבר-הירדן בלייבט נאך אלץ נישט קיין קלארע. ווי די יודישע טעלעגראפען-אגענטור איז אינפארמירט, האט די א"י-רעגירונג אין פרינציפ נישט דאגעגען, אז מען זאל פערקויפען לאנד צו יודען אין עבר-הירדן, זי מאכט עס אבער פאר א בעדינג, אז יעדעס מאל, ווען יודען וועלען עמיגרירען קיין עבר-הירדן זיך דארט צו בעזעצען, זאל דאס גע-שעהען נאך א פריהערדיגער פארשטענדיגונג מיט דער א"י-רעגירונג. דעם דאזיגען בעדינג מאטיווירט די א"י-רעגירונג דערמיט, וואס זי וועט דארפען אויסהאלטען אין עבר-הירדן א גרעסערע פאליצייאישע שוץ, אויב יודען וועלען זיך דארט בעזעצען.

פון גרויס אינטערעס ווערט איצט אין א"י בעטראכט דער פאקט, וואס די ענגלישע רעגירונג האט בעשטימט פאר עבר-הירדן א נייעם רעגי-רונגס-פערטרעטער, אנשטאט דעם ביז-איצטיגען, וואס, ווי מען דענקט, איז ער נישט געווען קיין אנהענגער פון יודישער קאלאניזאציע אין עבר-הירדן און וועלכער האט אין דער הינזיכט געמאכט גרויסע שוועריגקייטען דעם עמיר אבדולאה, ווען דער עמיר האט געהאט אונטערגעשריבען זיין אבמאך מיט די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ וועגען דעם גרויסען שטח לאנד, וואס ער האט געזאלט פערקויפען יודען אויף א צייט פון 99 יאהר.

וועגען יודישער עמיגראציע קיין אנגאלא און עקוואדאר

בעשלוסען פון „עמיגדירעקט". א פאנטאסטישער בעריכט אין לאנדאנער צייטונגען

פאריז. (יט"א) אויף זיין לעצטער זיצונג אט דער ראט פון „עמיגדירעקט" בעשלאסען צו דעלעגירען א קאמיסיע אין דער דרום אמעריקא-נער רעפובליק עקוואדאר אויסצופארשען די דאר-טיגע בעדינגונגען און מעגליכקייטען פון א יודי-שער אימיגראציע. דעם דאזיגען בעשלוס האט דער ראט אנגענומען נאכדעם, ווי דער דירעקטאר פון „עמיגדירעקט" ד"ר קריינין האט בעריכטעט, אז די רעגירונג פון עקוואדאר איז גרייט צו מא-כען ערלייכטערונגען פאר יודישע אימיגראנטען.

חוץ דעם איז בעשלאסען געווארען שיקען א דעלעגאציע קיין פארטוגאל צו פערהאנדלען מיט דער רעגירונג וועגען בעזעצען יודען אין אנגאלא.

לסוף איז בעשלאסען געווארען, אז אויב אויך אנדערע יודישע ארגאניזאציעס וועלען מסכים זיין צו בעטייליגען זיך אין א קאמיסיע, וואס זאל דעלעגירט ווערען קיין בירא-בידזשאן, וועט דער „עמיגדירעקט" אין אזא קאמיסיע זיך בעטייליגען.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהם-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוונד.

ארטאפעדישער אנשטאלט
גראטעזען, גארסעטען, אר-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען געגען פוס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Iżykowski (pieśniarz - przebojów) w Ziemiańskiej

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

99

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

פריצי האט געקענט די דאמע קעטע זאנדען, אמאל איז זי בכלל נישט געווען קיין פארנעהמע דאמע, נאר א מיידעל פון פאלק. אמת א שעהנע, אנ'-אויסנאהמס-שעהנהייט, וועלכע האט דערמיט אימ-פאנירט און האט געקאט פון זיך די מעגליכע יוגענד וועלכע האט פשוט אין איהר געקלעפט.

איצט נאך דער איבערקעהרעניש אין דייטש-לאנד, האט מען באלד געוואוסט, אז ביי קעטע זאנדען וועט זיין דער הויפט-שטאב פון די נאציס, מ'האט געוואוסט, אז נאך פאר דעם וואהל-טאג פון די נאציס האט מען דארט אין קעטע'ס זאנדענס סאלאן סימפאטיזירט מיט די נאציס, אין געהיים האט מען געשמועסט, אז ווען דער „פיהרער" היטלער אליין איז אדורכגעפאהרען מיט עטליכע חדשים צוריק דורך, אולם, האט ער... איבערגענעכטיגט ביי דער פרעכ-טיגער קעטע זאנדען, אויף וויפיל דאס איז אמת האט קיינער נישט געוואלט וויסען, מ'האט וועגען דעם נישט געטארט רעדען הויך.

ביי קעטע איז טאקע באלד אינסטאלירט געווא-רען דער גאנצער באצי-שטאב, דארט זענען זיך צוזאמענגעקומען די פיהרער פון די נאציס דארט אהין זענען קודם כל אנגעקומען אלע צירקו-לארען און אינסטרוקציעס פון דער צענטראלע, אפילו פון דער רעגירונג און גאנץ בעזונדערס פון דעם פראפאגאנדע-מיניסטעריום, מיט וועלכען עס האט שוין איצט אנגעפיהרט געבעלס.

איצט ווען קעטע זאנדען איז אדורכגעגאנגען דורך דער גאס, א שטאלצע, ווי א יונגע כאלמע, שעהן [illegible] נעגעס, האט פריצי זיך געוואלט אפווענדען, אז ער זאל נישט דארפען צו איהר גריסען, ס'איז אבער שוין צו שפעט און קעטע יהם גלייך געקומען אין פנים אריין

פריצי האט אויפגעהויבען די האנד צו א היט-לערישען בעגריסונג

— הייל היטלער, האט קעטע געענטפערט אויף דער בעגריסונג, אפשטעלענדיג זיך, בעבען פריצי

פריצי האט זי געוואלט אויסמיידען, אבער זי האט געזאגט

— האלא, פריצי, שוין לאנג האב איך זיך נישט בעגעגענט מיט מיין יוגענד-פריינד. איך וויל אייך זאגען דעם אמת, פריצי, איך גלויב נישט מיינע אייגענע אויגען, אז איהר זענט א מיטגליד פון אונזערע שטורם-אפטיילונגען. דאס פרעהט מיך ווירקליך זעהר שטארק

— מען מוז געהען מיט'ן שטראם, גענעדיגע פרוי גרעפין, האט פריצי געענטפערט

— ניין דאס איז נישט גוט אזוי, מען מוז קודם-כל זיין איבערצייגט, אז מען דינט א געהעכטע אידעע, איהר זענט צו שטארק אינטעליגענט, אז איהר זאלט געהען צו די מיטלויפער

פריצי איז בכלל געווען איבערראשט דערפון, וואס די גרעפין האט זיך מיט איהם אפגעשטעלט אין גאס רעדען, דאס האט ביז איצט נישט פאסירט און ס'איז אפילו נישט געווען קיין וואהרשיינליכקייט, אז עס זאל קענען דערצו קומען, צוליב וואס האט זי איהם איצט פערהאלטען

די גרעפין האט דערוייל ווייטער געזאגט

— פיהרט מיך צו א שטיקעל, פריצי. איך געה צו זיך אהיים, איך בין אזוי שטארק בעשעפטיגט, איהר ווייסט דאך געוויס שוין, אז מארגען קומט צו אונז אונזער מיניסטער געהרינג, איך מאך שוין גרייט פאר איהם עטליכע צימער'ן אין מיין הויז, איך בין אזוי שטארק בעשעפטיגט

— מיניסטער געהרינג קומט קיין אולם? האט פריצי געפרעגט פשוט דער'פאר, ווייל ער האט גע-דארפט עפעס פרעגען

— געוויס, ער קומט אין צוזאמענהאנג מיט א באנקעט וואס מיר ארדנען איין פאר איינעם פון אונזערע ערשטע קרבנות, פאר לייטענאנט אלפרעד בעהמע

— אך, אזוי האט פריצי בעשטעטיגט, קומט מארגען פאר דער דאזיגער באנקעט, איך האב עפעס געהערט וועגען דעם

— צוזאמען דערמיט וועלען פערעפענטליכט ווערען צוויי וויכטיגע דאקומענטען, צו וועלכע איהר האט א שטארקען שייכות

— דהיינו? האט פריצי געפרעגט, אזוי ווי ער וואלט גארנישט פערשטאנען וועגען וואס עס האנ-דעלט זיך

— דאס זענען די פראטאקאלען פון די צוויי יודען, וועלכע האבען זיך מודה געווען דערין, אז די יודען האבען געשאפען א טעראריסטישע ארגאני-זאציע, כדי נקמה צו נעהמען אין אונזערע פיהרער

— אך, וועגען די דאזיגע דאקומענטען האנדעלט זיך, אמת איך האב טאקע א קליינעם שייכות צו איינעם פון די דאזיגע דאקומענטען

— איך האב וועגען דעם געהערט, און צוליב דעם האב איך אייך אפגעשטעלט, איך האב געהערט, אז איהר זייט אונזער א געטרייער מענש, איך וואלט געוואלט, אז איהר זאלט זיין אנוועזענד אויפ'ן באנקעט

— אבער פרוי גרעפין, האט פריצי זיך געמאכט בעשיידען, איך האב דאך נישט קיין שום האנגע, איך בין דאך איבער פון דער גרעסער מאסע...

— דאס מאכט נישט אויס, איך וועל אייך איבער-לאדען, איך וויל איך דארט זעהען, איז פאר איך נישט געבוג, אז אזא שעהנע פרוי ווי איך, פערבעט אייך

— דאס איז פאר מיר ווירקליך א קאמפלימענט, אבער דאך קען איך נישט די איינלאדונג דאסמאל אננעהמען, איהר דארפט דאך פערשטעהען, אז איך קען דאך נישט קומען אויף א באנקעט אויף וועלכען ס'וועט אויך זיין די מאכט

— פארוואס? איך בעט אייך, פריוואט צו מיר אין דער וואהנונג, איהר זענט ביי מיר א זעהר אנ-גענעהמער גאסט, שוין לאנג, מוז איך אייך מודה זיין, האב איך געזוכט די געלעגענהייט מיט אייך זיך צו טרעפען, איהר ווייסט, אז איהר זענט דער שעהנסטער מאן אין אולם און ווי מען זאגט בין איך די שעהנסטע פרוי אין אולם, דוכט זיך מיר, אז מיר דארפען זיך געהעטער בעקענען

פריצי האט פערקרייצט מיט די צייהן

— א בייזע אפערע, האט ער זיך געטראכט א בייער שווינדעל און שאנטאזש, מ'דארף זיין זעהר פארזיכטיג

— פריצי קומט צו מיר, איך בעט אייך וועגען דעם, האט די גרעפין פעסט געדריקט פריצין ביי דער האנד

— איך וועל קומען, האט פריצי געזאגט, אבער נישט צום באנקעט

— ווען דען?

— איך וועל קומען אין עטליכע טעג ארום

— גוט פריצי קום, איך וויל דיך האבען, איך בעט נאך דיר

פריצי האט גערן געוואלט פטור ווערען פון דער גרעפין, זי האט איהם געפייניגט מיט איהרע רייד, זי האט געווירקט אויף זייבע נערווען

— איך וועל קומען, איך וועל קומען צו אייך, איך וועל אייך צוויסען געבען וועגען דעם

— גוט, פריצי, גוט, איך וועל ווארטען אויף אייך מיט דער גרעסטער אונגעדולד

— אויף ווידערזעהען, האט פריצי דערלאנגט די האנד דער גרעפין

— אויף ווידערזעהען, פריצי, אויף שנעלער ווידערזעהען.

(פארטזעצונג קומט)

יודען אין האיטי

(איינדרוקען פון א רייזע)

פון ב. צ. גאלדבערג.

איך וואלט וועלען וויסען פון א מדינה, וואס פארמאגט נישט קיין יודען — אבער טאקע גאר־נישט־

איך בין געפאהרען קיין האאיטי מיט'ן אבמאך מיט זיך אליין, נישט צו טון קיין שום זשורנאליס־טישע ארבייט — נישט אינטערוויאוען קיינעם, נישט זוכען קיין מאטעריאל צום שרייבען, נישט מאכען קיין שטודיען.

איך בין געפאהרען עלעהיי סתם א מענש פאהרט אויף אברוה, אבער —

אבער ווי פאהרט אוועק א יודישער שרייבער פון א פרעמדער מדינה און זעהט געראנישט ווי עס האלט מיט די דאזיגע יודען?

האב איך איין הייסען באכמיטאג: זיך ארויס־געלאזט זוכען יודען איבער דער שטאט. די גוים, וואס איך האב געפרעגט, האבען פון יודען נישט געוואוסט. האב איך אויספראבירט אנ'אלטען מיטעל:

גענומען א טאקסי און זיך אוועקגעלאזט פאה־רען לאנגזאם דורך די געשעפטליכע געגענד פון דער שטאט זוכען א יודישען נאמען צווישען די שילדען אויף די קראמען.

אויב יודען זענען יא פערהאן, וועלען זיי נישט זיצען מיט פערלייגטע הענד, וועלען זיי מסתמא טון מסחר — קראם.

און כך הוה: געפאהרען און געפאהרען און גע־פאהרען; וואס ווייטער, אלץ טיפער און געדיכ־טער אין דעם ארימען קווארטאל פון קראמען — קראמען מיט ביליגער סחורה פאר'ן ארימען פאלק — און אנגעקומען צו אזויגע שילדען: ווי, דאיאן (דיין) און מאלישע סאפרא.

בין איך ארויין און געזאגט דווקא אין לשון־קודש — זאלען מיר מיינע חברים יודישיסטען מוחל זיין — שאלאם!

— שאלאם, שאלאם! יהודי, כן?

און ווייטער פון דעם איז דאס העברעאישע נישט געגאנגען. מיר האבען געמוזט איבער אויף א שפראך, וואס אז מען וויל — קאנען ז'אגרו־פען פראנצויזיש.

אבי מיר האבען זיך פערשטאנען.

און דער שפיץ איז, אז ס'זענען אין גאנץ האאי־טי פערהאן נאר 25 יודישע פאמיליעס און אלע ספרדים — נישט איין מזרח־יוד.

זיי קומען פון סיריען — פון עגיפטען, און זייגלע בען אין סירישען קווארטאל — פע־הא זא סן סיר־יער, אין פארט־א־פרינס, און זיי האנדלען מיט דער זעלבער סחורה געוואנט.

— אבער מיר לעבען בעסער ווי די סירי־ער — האט מיר דער יוד געזאגט מיט שטאלץ — מיר לעבען אין בעסערע הייזער, בעסערע היימען, א העכערע שטייגער פון לעבען.

— און ווי קומט איהר אהער?

— מיר האבען געהערט, אז אמעריקע איז פער־אינטערעסירט מיט האאיטי, האבען מיר געמיינט, אז דאס לאנד וועט אויפבליהען, זענען מיר געקומען.

און פון ווייטערדיגען געשפרעך דערוויסט איך זיך, אז דערהערט האבען זיי, אז אמעריקע איז פעראינטערעסירט מיט האאיטי א וואסער צעהנד־ליג יאהר פריהער. ערשט מיט אכט יאהר צוריק האבען זיי גענומען אנקומען אהער, געקומען אויף א שטיקעל צייט צו מאכען געלד און פאהרען צו־ריק און — געבליבען שטעקען.

— עס איז נישטא וואוהין צו פאהרען צוריק
— נישטא צו וואס.
— און ווי איז געשעפט?
— א פאר יאהר איז געווען גוט, (אין די יאהרען 1926, 1927; זינט דעמאלט געהט עס שלעכט און ערגער.
— און ווי געהט עס מיט יודישקייט?
— מיר האבען א ספר און א מנין, נאר מיר דאווענען נאר ראש השנה און יום כפור. קיין שוהל האבען מיר נישט. מיר דאווענען אין א פריוואט־הויז.

— און פסח?
— מצה עסען מיר יא. מיר שרייבען די מצה אויס פון ניו־יארק. אבער דאווענען — נישט, מיר האלטען אונזערע קראמען אפען אום פסח. מיר מוזען — זאגט ער — און לאזט ארונטער די אויגען.
— און א בית־עולם אנ'אייגענעם האט איהר?
— ניין — מאכט ער — דאס האבען מיר נישט־
— און אז א יוד שטארבט.
— בעגראבט מען איהם.
— אויפ'ן גויאישען בית־עולם?
— קיין יודישען האבען מיר נישט.
— און חתונה האבען מיט קריסטען, האט מען צווישען אייערע יודען חתונה?
— דאס נישט, אבסאלוט נישט. חלילה. מיר האלטען זיך אבסאלוט בעזונדער. דאס פאסירט ביי אונז קיינמאל נישט.

ער האט זיך פון דעם אזוי אבגעטרייסעלט ווי פון שמד. מאדנע יודען, אלץ קאפויער: אלע יו־דען ווילען לעבען מיט גויים און ליגען אויף א יו־דישען בית־עולם, זיי אבער ווילען לעבען מיט יו־דען און ליגען, ארט זיי נישט וואו, אפילו אויפ'ן גויאישען בית־עלמין...

און איבער פון די דאזיגע יודען, אנ'עלטערער סירישער יוד, מיט'ן נאמען מאנסור, וואס שיינט צו זיין דער ראש הקהל האט זיך פאר מיר בע־קלאגט אויף דעם ניו־יארקער יודישען קאמיטעט „דזשויש באארד".

אמאל פלעגט די „באארד" צושיקען געלד אויפ־צוהאלטען יודישקייט צווישען די יודישע יונגע־לייט אין דעם אמעריקאנער פלאט, פלעגען זיי, די סירישע יודען, דערפון אויך אבלעקען א ביינדעל.

די אמעריקאנער יודישע סאלדאטען פלעגען זיי מהנה זיין מיט יודישקייט.

איצט האט די „דזשויש באארד" (אין ניו־יארק צוריקגעצויגען איהר שטיצע פאר יודישע מאטרא־סען, זענען די געבליבען ווי אויפ'ן וואסער.

א"י־רעגירונג איז גרייט ארייננצולאזען נייע פערציג טויזענד יודען קיין א"י אין יאהר 1934

ליבעראלע שטעלונג פון אימיגראציאנס־דעפארטאמענט, אבער נישט פאר חלוצים

ירושלים. (יט"א) פון זיכערע קוועלען דערוויסט זיך די יודישע טעלעגראפען־אגענטור אז אין די קרייזען פון דער א"י רעגירונג הערשט איצט א ליבעראלע שטימונג בנוגע דער יודישער איינוואנדערונג אין יאהר 1934 און אז די רעגי־רונג איז גרייט אין פערלויף פון לויפענדען יאהר צו ערלויבען א יודישע איינוואנדערונג קיין א"י פון פערציג טויזענד נייע עולים.

די דאזיגע ליבעראלע שטעלונג פון דער רעגירונג, דערוויסט זיך יט"א איז אבער נוגע בלויז עולים, וואס ווילען קומען קיין א"י אין דער קאטעגאריע פון אז. גער. קאפיטאליסטען, פאר א זעלבע איינוואנדערער וועלען קיין שוועריקייטען נישט געמאכט ווערען אויך אין דער צוקונפט.

אנדערש איז אבער די שטעלונג פון דער רעגירונג צו דער חלוצישער עליה. די יודישע אגענץ האט ווי יט"א דערוויסט זיך, אויף די קו־מענדע זעקס חדשים צוגעשטעלט דער רעגירונג א שעדיול־פראיעקט פאר ווינציגער חלוצים־סערטי־פיקאטען ווי פאר די פערגאנגענע זעקס חדשים. נישט געקוקט דערויף איז די רעגירונג נישט גע־נויגט אפילו דעם דאזיגען פארקלענערטען שעדיול צו בעפרידיגען, אונגעאכטעט דערויף, וואס דער מאנגעל אין ארבייטס־הענד ווערט איצט אין א"י כסדר אלץ שארפער.

עס איז די הערשענדע מיינונג אין די קריי־זען פון דער א"י־רעגירונג אז די אראבער פער־לירען גארנישט דערפון, וואס רייכערע יודען קע־נען לייכט אריינקומען קיין א"י מיט א קאפיטאל פון נישט ווינציגער ווי טויזענד פונט. פון די דא־זיגע אריינגעקומענע יודישע קאפיטאליסטען נעווינט סיי די אראבישע בעפעלקערונג, סיי די רעגירונגס־קאסע.

אנדערש איז אבער די מיינונג פון דער רעגירונג בנוגע דער איינוואנדערונג פון יודישע ארבייטער, די רעגירונגס־קרייזען אין א"י האלטען אז יודען דארפען געבען ארבייט נישט דוקא יודי־שע ארבייטער, נאר אויך אראבישע. צוליב דער דאזיגער סבה איז די רעגירונג נישט גענויגט צו פערגרעסערען די צאל סערטיפיקאטען פאר חלוצים.

ווי יט"א ווערט אינפארמירט, וועט דער הויך־קאמיסאר די טעג ענדגילטיג ענטשיידען וועגען דער צאהל אימיגראציאנס־סערטיפיקאטען, וואס די יודישע אגענץ זאל בעקומען אויף די קו־מענדע זעקס מאנאטען, די סערטיפיקאטען וועלען איבערגעגעבען ווערען דער יודישער אגענץ אין די ערשטע טעג פון חודש מאי.

אויפ'ן רעכענונג פון די קומענדע סערטיפי־קאטען האט די אגענץ איצט אוועקגעשיקט קיין אפגאניסטאן און קיין פערסיען א צאהל פון 48 סערטיפיקאטען פאר ענטלאפענע יודען פון בוכארע וואס וואלגערען זיך אין די דאזיגע צוויי לענדער. די סערטיפיקאטען וועלען ארויסגעגעבען ווערען די ענטלאפענע יודען דורך די ענגלישע קאנסולאטען אין קאבול און אין טעהעראן.

מארגען, 9 א זייגער אווענד וועט האלטען א גרויסע רעדע
אין זאל פילהארמאניע
דער פרעזידענט פון דער אוניע ציוניסטען־רעוויזיאניסטען
וולאדימיר
זשאבאטינסקי
א. ד. ט.:
סטאווסקים פראצעס — פעטיציע —
פאלעסטינער פאנדען
בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

מאריא וואלעווסקא

די ליבע צווישען נאפאלעאן און די פוילישע גרעפין

(10 פון מ. דאבאטין

ווען דער מארשאל האט געפרעגט דער יונ־גער גרעפין פאר וואס זי האט צוריקגעשיקט די מתנה וואס דער אימפעראטאר האט איהר געשיקט האט זי געענטפערט, אז זי פערלאנגט נישט קיין מתנה אוו אז זי פאדערט אויסדריקליך, אז דער אימפערא־טאר זאל וויסען, אז זי איז נישט פון די, וואס מען קויפט אפ מיט טייערע מתנות.

— איך פערלאנג פון איהם בלויז איין זאך — האט זי געזאגט — און דאס איז, אז ער זאל בע־פרייען פוילען. מעהר פערלאנג איך פון איהם גאר נישט..!

— האט דען דער אימפעראטאר אייך נישט גע־געבען קיין גרונד צו האפען, אז ער וועט דאס טון? — האט דורא איהר געשטעלט א פראגע און דערביי איז ער געווען זעהר פאזיטיוו זיך נישט ארויסצוכא־פען מיט קיין איבעריג ווארט, וואס קען נאך אויס־לעטייטשט ווערען אלס א קלארער פערשפרעכען.

דער מארשאל האט אויך געבראכט אייניגע ביי שפילען וואס האבען געקענט בעדייטען אז נאפאלעאן ארבייט שוין אין דער ריכטונג, וואס וועט סוף כל סוף בעפרייען פוילען. ער האט אויך ווייטער אמאל ארויסגעבראכט דעם פאקט אז כאטש נאפאלעאן איז אזוי גרויס און בערימט איז ער פונדעסטוועגען אנ'עלענדער, אנ'אומגליקלעכער מענש און אז נאר זי, די גרעפין וואלעווסקא איז איצט די איינציגע, וואס קען איהם מאכען גליקליך.

— ער האט אייך ליב, זעהר ליב, — האט ער איהר פערזיכערט — איך צווייפעל צי ער האט אמאל אין זיין לעבען ליב געהאט א פרוי, אזוי ווי ער האט אייך ליב...

דורא האט איהר אויך דערמאנט אן דעם פער־שפרעכען וואס זי האט געגעבען דעם אימפעראטאר, צו קומען צו איהם היינט ביינאכט.

און דערויף האט מאריא וואלעווסקא גאר נישט געענטפערט...

אלעס איז שוין אבער געווען צוגעגרייט, און שפעט אין אווענט האט מען די וואלעווסקא אפגע פיהרט צו נאפאלעאן...

דאס מאל האט נאפאלעאן זיך אויפגענומען שוין נישט אזוי ווי נעכטען.

— הייסט עס, אז דו ביזט דאך געקומען — האט ער איהר געזאגט מיט נישט ווייניג גאל אין זיין טאן, — און איך האב געמיינט, אז דו וועסט שוין מעהר נישט קומען...

מען האט גלייך געקענט זעהן אז ער האט שוין אנגעהויבען פערלירען די געדולד און אז ער האט בעשלאסען צו בייטען זיין טאקטיק און זיך האל־טען בוכשטעבליך אן דעם כלל, אז א פרוי איז פונקט ווי א פעסטונג, וואס מען דארף נעהמען מיט שטורם...

ער האט איהר געהאלפען אויסטון דעם מאנטעל און דעם הוט, און ווען זי איז שוין געזעסען אויף דעם שטול וואס ער האט איהר אנגעוויזען האט ער זיך אוועקגעזעצט אויף אנ'אנדער שטול אקעגען איהר, און באלד האט ער צו איהר אנגעהויבען רעדען אזוי, אז יעדעס ווארט זיינס האט זי ווי מיט א מעסער געשטאכען.

— פריהער פון אלץ, וויל איך, — האט ער געזאגט, — אז איהר, מאדאם, זאלט מיר געבען צו פערשטיין וואס פאר א מענש איהר זענט. איך קען זיך אין אייך נישט פונאנדערקלויבען און איך הויב אייך נישט אן צו פערשטיין! נאך, איידער איך בין געקומען קיין ווארשא זענט איהר מיר גע־לאפען אקעגען קיין בלאניע א בעגייסטערטע, א צוהיצטע, און כמעט איבערשטעלענדיג דאס לעבען האט איהר זיך געשטופט צווישען הונדערטער מענשען און געבעטען מען זאל איך לאזען געבען כאטש איין קוק אויף מיר ... איז דאס אפשר נישט אמת? הא? ...

מאריא וואלעווסקא האט געשוויגען, און נאפא לעאן האט ווייטער גערעדט:

— איהר קענט דאס נישט לייקענען, — האט ער געזאגט — און דערפאר שטעל איך אייך נאך א פראגע: וואס פארא רעכט האט איהר געהאט אנצוציגדען אין מיר א געפיהל פון ליבע, איז דער צייט ווען איהר אליין האט גאר נישט אזא גע־פיהל?

די וואלעווסקא האט אלץ געשוויגען.

— און פארוואס ענטפערט מיר, מאדאם, האט איהר נישט געוואלט צונעהמען די בלומען, וואס איך האב אייך געשיקט!? — האט נאפאלעאן איהר ווי־דער געשטעלט א פראגע.

— און וואס זענט איהר אויסען געווען דערמיט וואס איהר זענט היינט ביינאכט געקומען אהער?

אזוי האט נאפאלעאן זי פערוואָרפען מיט פראגען, און ווען זי האט אויף אט די אלע פראגען נישט געענטפערט, איז ער געוואָרען שטארק אין כעס און האט אנגעהויבען שרייען אויף איהר.

וואס אמאל איז ער געוואָרען אלץ מעהר און מעהר אין כעס און ער האט אלץ העכער און הע־כער געשריגען:

— איך וויל, אז איהר זאלט וויסען, מאדאם, אז צי איהר ווילט יא, צי איהר ווילט נישט, — איך וועל אייך צווינגען מיך ליב צו האבען! ווער האט אויפגעהויבען פוילען פון שטויב, און וועלכען זי האט זיך געוואלגערט? איך! ווען נישט איך, וואלט אייער פוילען איבגאנצען אפגעווישט געווארען פון דער ערד! פוילענס שיקזאל ליגט אין מיינע הענט, אבער גע־דענקט מאדאם, פונקט אזוי ווי איך קען נעהמען אט דאס זייגערעל אין מיינע הענט און עס צוברע־כען אויף שטיקלעך, פונקט אזוי וועל איך צוברעכען דאס לאנד אייערס, אלע האפענונגען אייערע, אויב איהר וועט מיך טרייבען צו ווייט, אויב איהר וועט צוריקוויזען מיין ליבע און מיר נישט געבען אייער ליבע...

דאס איז געווען דאס ערשטע מאל וואס נא־פאלעאן האט גערעדט אין אזא טאן צו א פרוי־ מעהר האט די יונגע גרעפין וואלעווסקא זיך שוין נישט געקענט קאנטראלירען. נאפאלעאנס אויס־ברוך פון כעס האט אויף איהר אזוי געווירקט אז זי האט אוש געחלשט...

ווען נאפאלעאן האט זי דערמונטערט, האט זי אויף איהם שוין מיט גאר אנדערע אויגען געקוקט; זי האט אין איהם געזעהען דעם אמת'ן פערליבטען, וואס קען זיין אי גוט, אי שלעכט. און אין יענער נאכט איז זי שוין ביי איהם געבליבען ביז אין דער פריה...

אהיים איז זי שוין אין יענער נאכט נישט געגאנגען...

און פון דאן אן איז זי שוין געווען נאפאלעאנ'ס געליבטע. עס איז נישט אוועק קיין איין נאכט, אז זי זאל צו איהם נישט קומען, עס איז אויך נישט אוועק קיין איין נאכט, אז זי זאל איהם נישט דער־מאנען, אז די פערשפרעכונגען, וואס ער האט איהר געגעבען וועגען דער צוקונפט פון פוילען...

די קורצע צייט נאכדעם ווי מאריא וואלעווסקא איז געווארען זיין געליבטע, האט נאפאלעאן געגרינ־דעט אין פוילען א פראוויזארישע (צייטווייליגע) רעגירונג, ער האט אויך צונויפגעשטעלט א קליינע פוילישע ארמעע; אבער דאס איז פאר מאריא וואַ־לעווסקא נישט געווען גענוג; זי האט געוואלט א גרעסערע בעלוינונג — די פולע בעפרייאונג פון פוילען, די פולע זעלבסטשטענדיגקייט פון איהר לאנד; אבער דאס האט נאפאלעאן אפגעלייגט אויף שפעטער...

פונקט אזוי ווי ער איז אמאל געווען פערליבט אין זשאזעפינ'ען, אזוי איז ער איצט געווען פערליבט אין מאריא וואלעווסקא. עס איז איהם נישט געווען גענוג וואס זי קומט צו איהם אין פאלאץ ביינאכט און געהט אוועק אין דער פריה; ער האט זי געוואלט זעהען בייטאג אויך, און אויך אין די אווענד־שטונדען, ווען מען פראוועט פאר איהם אנ'אונטערהאלטונג ערגעץ. זי האט צו אלע יענע אונטערהאלטונגען געמוזט קומען און זיצען אנטקעגען איהם און זיך איבעררעדען מיט איהם אויפ'ן וואונק, לויט די סימנים, וואס ער האט איהר געגעבען, און די בע־דייטונג פון די סימנים איז געווען, אז ער האט זי ליב ביז וואהנזין און עס וועט איהם קיינמאל נישט במאס ווערען, איהר דאס צו זאגען ווידער אמאל און אבער אמאל...

(ווייטער — מארגען)

היינט — אימפאזאנטער ל"ג-בעומר אווענד אין „וויזא" לטובת דעם קרן-קימת-לישראל

ווי בעקאנט האט דער היגער פרויען-פאר־באנד „וויזא" א טראדיציע איינצואָרדנען יעדען ל"ג בעומר אן אָווענד לטובת דעם קרן קימת לישראל.

אויך היי־יאהר האט „וויזא" בעשלאסען פארט־צוזעצען די אנגענומענע טראדיציע און ארדענט איין אין אייגענעם לאקאל היינט דעם 2. מאי א אימפאזאנטען ל"ג־בעומר אווענד.

אין ליטעראריש־מוזיקאלישען טייל פון פראָ־גראם נעהמען אנטייל סאליסטען פון שיר־כאָר, די בעסטע ארטיסטישע כוחות פון די העברעאישע און יודישע סטודיעס מיט׳ן ארטיסט פון א״י די׳ען רע־וויע־טעאטער „מטאטא", ה׳ משה הורגעל, וועלכער ווילט איצט אין אונזער שטאט.

נאָכ׳ן פראגראם וועלען פאָרקומען טענץ אונ־טערן אקאמפאניאמענט פון ע־שטקלאסיגען אָ־קעס־טער מיט ה׳ שימקעוויטש אין דער שפיץ.

בריף אין רעדאקציע

אין צוזאמענהאנג מיט די טראדיציאנעלע צו־זאמענקונפטען, וועלכע קומען פאר יעדעס יאהר אין טאג פון ל"ג־בעומר אין אינטערנאט און פער־מע אין העלענובעק — מעלדען מיר די פער־אינטע־רעסירטע שולען, אָרגאניזאציעס און פריוואטע קינ־דער, אז היי־יאהר וועלען מיר ליידער — קיינעם נישט קענען אויפנעהמען אין אונזער פערמע אין העלענובעק און דאס — צוליב פערשידענע טעכני־שע שוועריגקייטען.

די פערוואלטונג פון אינטערנאט פאר יו־דישע קינדער און פערמע אין העלענובעק

Dr. REICHER

פאלודביאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג,

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אווענד

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 2-טען מאי 1934

7 צייט-סיגנאל, 7.05 גימנאסטיק, 7,25 גראַ־מאפאן, ידיעות, 7.40 גראמאפאן, 7,55 הויז־ווירטשאפט, 11.40 פרעסע, קאמוניקאט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 גראמאפאן, 12,30 ידיעות, 12,33 שול-קאנצערט, ידיעות, 3,05 עקספארט, קאמוניקאט, 3,20 גראמאפאן, 3,50 אוידיציע פאר קינדער, 4,20 גראמאפאן, 4,35 קאנצערט, 5,30 רעפעראטען, 6,10 מוזיק, 6,55 פערשידע־נעס, 7,15 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמו־ניקאטען פון לאדז, 7,25 פעליעטאן, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,02 קאנצערט׳ 8,45 רעפעראט, 9 מיצ־קיעוויטש-אווענד, 10 טאנץ-מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ-מוזיק.

פון אויסלאנד

8 שטאקהאלם — פירעל-קאנצערט, 8,30 שטראסבורג — אפערעטקע „די דאלארען-קעניגין", 8,30 פראג — פוילישער אווענד, 8,45 פאריז — סימפ. קאנצערט, 10,10 לאנדאן — אפערע פון וואגנער.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	84.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	43.85
4 " דאלארובקא —	53.50
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	62.50
8 " ווארשאווער פאנד-בריף	55.00
8 " לאדזער " "	49.00
ענגלישער פונט — — —	27.03
דאלאר — אפיצ. 5.26 נישט אפיצ. —	5.22
גאלד-דאלאר — — — —	8.98
גאלד-רובל — — — —	4.66
דייטשער מארק — — —	2.06

קראנג-קינא CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט און פאלגענדע טעג ! — די פערל פון דער פוילישער פראדוקציע — היינט און פאלגענדע טעג

ליבט... האט געדז... שעצט...

אין די הויפטראלען: Loda Halama, Eugenjusz Bodo, Pogorzelska, Znicz, Walter i Sielański

אנהייב פון די סעאנסען 4 א זייגער נאכמיטאג.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער, אלטערטע קאליקעס פון נויט. הויקערס אהן פיס און הענד.

בוגבליירענדע פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויס אין דעם פיס אין דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קנשקעס ווערט ער ברענגדיג און שמערצליך. ספעציעלע גומענע ארטאפעדישע הייל-בענדאזשען פון מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט היילען שנעל און געזונטיג; זיכער דעם שהערסטען או פערעלטערטסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימונגען (ביין-שווינדזוכט) ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פיס, קינסטליכע שמענע פיס און הענד, ווי אויך ספעציעלע ארטאפעדישע באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציע.

אכטונג!

זייט דעם 1-טען אקטאבער 1933 ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט / 30-יעהריגע פראקטיק און אלע גאראנטיע ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן מיטגלידער פון דער קראנקען-קאסע.

ערמעסיגטע פרייזען!

ד א נ ק ז א ג ו נ ג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר בעפרייען מיך פון א שווערער פערעלטערטער ברוך-קראנקהייט, אויף וועלכער כ׳האב געליטען זעט א סך יאהרען.

אלתר משה העשעס,

רב פון מאטאווא, ראדאמסקער קרייז.

Główne Przedstawicielstwo na Polskę Angielskiej Spółki Akcyjnej, Towarzystwo Ubezpieczeń Prudential

„The Prudential Assurance Company Limited London"

zawiadamia

O OTWARCIU REPREZENTACJI TEGOŻ TOWARZYSTWA

w ŁODZI, przy ul. Piotrkowskiej Nr. 81,

telefon 204-77.

Na stanowisko Dyrektora tej Reprezentacji powołany został p. Konsul JÓZEF WEISSFELD.

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע

ה י ט ע ן

אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו געדענקט די אדרעס 3.50

Modystka „TOLA"

23 Żawadzka 23

,II wejście parter

שיימלעך

צו בעקומען

ק ע ר ש,

סקווערא 15

Dr. J. NEUMAN

כירורג און גינעקאלאג

(פרויען-ארצט)

נעמט נישט מעהר אן אין דער לעטשניצע „Vita". נור אינדערהיים

פון 11.30 ביז 1 בייטאג און 7 ביז 8.30

זאכאדניא 57, טעל. 128-95

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָזי־קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 6–8 אוו.

פאראמטעה אבראמאווי

אדוואקאטיוס וועגען פ א ד א ט ע צ ק

א ב ר א מ א ו ו י, שרייבט

דאס קאנצעסיאנירטע

ביטשריפט-ביורא

פאר אדמיניסטראטיווע און געריכטליכע ענינים פון

י. ח. בודיך,

לאדז, אגראדאווא 3

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פערשידענעס

א קוואליפיצירטער פאכמאן פון אייזען־בראנזשע זוכט בעשעפטיגונג. די בעסטע רעפערענצען און געלד-פערזיכערונג. אפערטען פאר „אייזען" אין אדמ. 1770

בריליאנטען! גאלד, זילבער, לאמ־בארד-קוויטעס קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען יובילער מ. מיזעס, פיעט־ריקאווער 30.

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א גוטע האנד־נייערין צו וועסטען פון זאפארט ביי פעלדשטיין, זאוואדזקא 28, 1773

א קוואליפיצירטער פריזיר-ארבייטער ווערט פון זאפארט געזוכט אין פריזיר־אנשטאלט פון ברעגמאן, מארינארסקא 28 (קעלמא) 1774

Krawców czeladników poszukuje Pogotowie Krawieckie Kiersza Żeromskiego 91, tel. 163-30.

עס קאן זיך מעלדען א קוואליפי־צירטע מאשין-נייהערין צו סוועטערס, ווי אויך אנ׳אויספערטיגערין ביי ד. שימא־נאוויטש, סטאדאלגיאנא 2, האלבער שטאק

ראקאלען

פראנט ערשטער שטאק, א צימער און קוך פון זאפארט צו פערמיטען, זשעראמ־סקיעגא 8, וו. 13. 1772

א וואוינונג פון איין זוניג צימער מיט אלע בעקוועהמליכקייטען איבערצו־געבען. צו ערפאהרען אין אדמיג. פון דער צייטונג. 1776

א שטוב מיט א קוך מיט אלע בע־קוועהמליכקייטען זאפארט צו פערדינגען. טילסודסקיעגא 18, וו. 29. 1782

איך זוך א וואוינונג פון 2 זוניגע צימערן און קוך פון 1-טען יולי אן. איך בין גרייט צו צאהלען פאר א האלב יאהר פאראויס. אפערטען אונטער „Lew".

LECZNICA

chorób

uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס ארדינירען די דאקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

איז געוואָרען איבערטראגען

אויף 2 זשעלאנא 2

(פיעטריקאווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד, זונטאג און הגאות פון 9-2 מיטאג.

א וויזיט 3 זל.

פון 11–1 מיטאג און פון 3–4 נאכמ.

נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr. med.

L. SZAROGRODER

choroby wewnętrzne

przeprowadził się

na ul. ANDRZEJA Nr. 27

telefon 182 06.

Przyjęcia od 6–8 w.

Dr. med.

OŁ. ZADZIEWICZ

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקה.

Piotrkowska 164

tel. 125-26.

נעהמט אן פון 4 ביז 8 אווענד.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער-שוועכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.

ZACHODNIA 59a tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

STARSZY FELCZER

B. JOSKOWICZ

Północna 4, tel. 141-86

שטעלט טעגליך פאקען מיט מיט פרישע וואקצינע און גיט אויך ארויס בעשייניגונגען.

נעמט אן פון 8 - 11 פריה און פון 4—7 נאכמ.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש ; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקע—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיג. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—8 ג. פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60- 4

נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18- . . . . .

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

בלאטער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.